

Nr 5

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1958/59 under femte huvudtiteln, avseende anslagen inom socialdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner m. m.

(3:e avd.)

Socialdepartementet

1:o) **Socialdepartementet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 1 under femte huvudtiteln framlagda förslag (punkt 1, s. 1 och 2 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1958), vilket innebär utbyte av en kanslibiträdestjänst i Ao 7 mot en kontoristtjänst i Ao 9 och utökning av antalet kontorsbiträdesbefattningar i Ao 5 från sex till åtta samt en med 171 000 kronor ökad medelsanvisning till följd av löneplansrevisionen m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för socialdepartementet, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1958 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för socialdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	47 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	591 500
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	293 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	269 800
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	139 500

Summa kronor 1 341 000;

c) till *Socialdepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 341 000 kronor.

2:o) **Socialdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 2 och 3), vilket innebär att vissa expenser för den för social- och inrikesdepartementen gemensamma regeringsrättsbyrån, vilka f. n. bestrides från inrikesdepartementets anslagspost till övriga expenser, fr. o. m. nästa budgetår skall belasta socialdepartementets motsvarande anslagspost, samt en uppräknig av sistnämnda anslagspost på grund härav och med hänsyn till ökat medelsbehov i övrigt med 9 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Socialdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

Socialstyrelsen, arbetsdomstolen m. m.

3:o) **Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 4—11) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för socialstyrelsen, som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för socialstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59, dels ock till Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 3 644 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 155 000 kronor.

En befattning å lagbyrån som kanslibitråde i Ae 7 utbytes mot en kontoristtjänst i Ae 9. Beträffande byrån för löne- och sysselsättningsstatistik beräknas medel för ett biträde i reglerad befordringgång för arbetsuppgifter, vilka f. n. bestrides med anlitande av medel från anslaget till Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar. Å andra sidan föreslås personalen på byråns stansningsavdelning minskad med ett biträde. Denna minskning möjliggöres genom den förnyelse av styrelsens maskinbestånd, vartill beräknas medel vid behandlingen av styrelsens omkostnadsanslag.

Med hänsyn till vikten av att åtgärder vidtages för intensifiering och förbättring av vården vid de erkända vårdanstalterna för alkoholmissbrukare föreslås, att 15 000 kronor beräknas för att möjliggöra anlitande i viss utsträckning inom nykterhetsvårdsbyrån av psykologiskt skolad expertis.

Såsom en följd av att under socialstyrelsens omkostnadsanslag föreslås anvisande av medel för inköp av en präglingsmaskin minskas styrelsens avlöningsanslag med ett belopp, som motsvarar avlöningen till ett biträde i reglerad befordringgång under ett halvt år.

Det tillstyrkes, att en befattning som byråinspektör i Ae 19 på barna-

vårdsbyrån, en expeditionsvaktstjänst i Ae 7 och en tjänst som kansli-biträde i Ae 7 överföres till ordinarie stat. Antalet kontorsbiträden i Ao 5 minskas med 5 till 75 varjämte medel under ordinarieposten beräknas för 47 sådana tjänster.

De i det föregående angivna förslagen föranleder med beaktande av omräkningsposterna en ökning av medelsbehovet under anslaget med 489 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till annan erinran mot Kungl. Maj:ts förslag än att en viss omfördelning bör ske mellan de i avlöningsstaten under ordinarie- och icke-ordinarieposterna upptagna beloppen. På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för socialstyrelsen, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1958 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för socialstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 667 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	38 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	1 440 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	497 000

Summa kronor 3 644 000;

c) till *Socialstyrelsen*: *Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 3 644 000 kronor.

4:o) **Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 11 och 12), vilket innebär en minskning av anslaget med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Socialstyrelsen*: *Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

5:o) **Socialstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, s. 12—14), vilket innebär en ökning av anslaget med 76 100 kronor, varav 5 000 kronor till reseersättningar, 8 000 kronor till bränsle,

lyse och vatten, 20 600 kronor för hyra av statistikmaskiner, 35 500 kronor till övriga expenser för eget behov, 6 000 kronor till expenser för annat än eget behov och 6 000 kronor för publikationstryck varjämte inkomstposten höjes med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Socialstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 607 700 kronor.

6:o) Socialstyrelsen: Ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut m. fl. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 15), vilket innebär en minskning av anslaget med 15 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Socialstyrelsen: Ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut m. fl.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 166 500 kronor.

7:o) Levnadskostnadsundersökning. Kungl. Maj:t har (punkt 7, s. 15 och 16) föreslagit riksdagen att till Levnadskostnadsundersökning för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 450 000 kronor. Från anslaget bestrides kostnaderna för utförande av en levnadskostnadsundersökning, avseende år 1958, i den mån dessa kostnader ej bestrides från det under nionde huvudtiteln anvisade reservationsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Socialstyrelsen erinrar, att styrelsen i sitt förslag rörande metod för levnadskostnadsundersökningen förutsatte, att undersökningen med hänsyn till den planerade korta observationsperioden, en månad, finge kompletteras med en intervjuundersökning rörande varaktiga konsumtionsvaror. Styrelsen har nu utarbetat en preliminär plan för en sådan intervjuundersökning. Undersökningen skulle draga betydande kostnader. Enbart för intervjuarbete beräknas en kostnad av 75 600 kronor. För planering och bearbetning torde kostnaderna bli än högre. Emellertid har möjlighet yppats att ifrågakvarande uppgifter i stället skulle kunna erhållas genom en sparandeundersökning, som konjunkturinstitutet planerar för 1958.

Även om erforderliga uppgifter kan erhållas i samband med sparandeundersökningen, måste rätt omfattande bearbetningar göras inom socialstyrelsen. Medel måste därför beviljas för att under budgetåret 1958/59 bibehålla den arbetsledning, som är knuten till levnadskostnadsundersökningen och som avlönas från förevarande anslag. Styrelsen beräknar medel för en förste aktuarietjänst i Ag 23, en förste kansliskrivartjänst i Ag 12 samt för särskilda bearbetningskostnader, tillhoppa 49 000 kronor.

Departementschefen kan icke förorda, att det belopp som redan ställts

till förfogande för genomförande av levnadskostnadsundersökningen ökas med mer än 25 000 kronor för de merkostnader, som uppkommer för undersökningen rörande varaktiga konsumtionsvaror.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Mannerskantz* och *Birke* (I: 279) och den andra inom andra kammaren av herr *Dickson* och fru *Lidman-Frostenson* (II: 368), i vilka motioner — såvitt nu är i fråga — hemställs, att riksdagen måtte avslå förslaget om ett anslag för budgetåret 1958/59 till levnadskostnadsundersökning av 25 000 kronor,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Lindblom* och *Aastrup* (I: 280) och den andra inom andra kammaren av herrar *Löfroth* och *Rydén* (II: 396), i vilka motioner — såvitt nu är i fråga — hemställs, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av 25 000 kronor till levnadskostnadsundersökning.

Angående motiveringen för nämnda yrkanden hänvisas till motionerna I: 279 och I: 280.

Utskottet. Med hänsyn till de betydelsefulla behov, vilka ifrågavarande levnadskostnadsundersökning är avsedd att tillgodose, vill utskottet icke motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av ytterligare 25 000 kronor för undersökningens genomförande. Utskottet avstyrker sålunda förevarande motionsyrkanden.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 279 och II: 368 samt I: 280 och II: 396, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Levnadskostnadsundersökning* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

8:o) **Statens socialvårdskonsulenter: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 16 och 17), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 70 000 kronor med hänsyn till belastningen och de beslutade höjningarna av statstjänstemännens löner, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens socialvårdskonsulenter, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	352 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	48 000
	Summa kronor 400 000;

b) till *Statens socialvårdskonsulenter*: *Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

9:o) **Statens socialvårdskonsulenter: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, s. 17 och 18), vilket innebär en ökning av anslaget med 8 700 kronor med hänsyn till ökat medelsbehov för reseersättningar och expenser, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens socialvårdskonsulenter: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 112 900 kronor.

10:o) **Arbetsdomstolen: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, s. 18—20), vilket innebär en med 24 400 kronor ökad medelsanvisning med hänsyn till företagen reglering av vissa arvoden vid domstolen samt 1957 års lönereglering och löneklassuppflyttning, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för arbetsdomstolen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	21 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	91 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	65 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	12 000
	Summa kronor 190 900;

b) till *Arbetsdomstolen: Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 190 900 kronor.

11:o) **Arbetsdomstolen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11, s. 20), vilket innebär en minskning av anslaget med 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Arbetsdomstolen: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 17 100 kronor.

12:o) **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 12, s. 20 och 21) föreslagit riksdagen att till Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 235 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Departementschefen anför att utgifterna under anslagen till avlöningar och omkostnader för förlikningsmannorganisationen m. m. har varierat avsevärt olika budgetår på grund av de växlande förhållandena på arbetsmarknaden. De senaste budgetåren har utgifterna varit relativt låga. Departementschefen anser, att tillräcklig anledning till omräkning av anslagsbeloppen emellertid inte föreligger. Nu ifrågakvarande anslag föreslås sålunda i enlighet med socialstyrelsens förslag anvisat med oförändrat belopp.

I de under punkten 7 nämnda likalydande *motionerna I: 280 och II: 396* har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte bestämma förevarande anslag till 185 000 kronor, innebärande en minskning i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag med 50 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 280.

Utskottet är med hänsyn till de avtalsförhandlingar som kan väntas instundande höst icke berett förorda någon minskning av medelsanvisningen under anslaget. Utskottet avstyrker sålunda förevarande motionsyrkande.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 280 och II: 396, såvitt nu är i fråga, till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 235 000 kronor.

13:o) **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 13, s. 21) föreslagit riksdagen att till Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 40 000 kronor.

Departementschefen förordar att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

I de under punkten 7 nämnda likalydande *motionerna I: 280 och II: 396* har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte bestämma förevarande anslag till 30 000 kronor, innebärande en minskning i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag med 10 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 280.

Utskottet. Under återopande av vad utskottet anfört under föregående punkt avstyrker utskottet *motionerna I: 280 och II: 396* jämväl i vad de berör förevarande anslag.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 280 och II: 396*, såvitt nu är i fråga, till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m.m.: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

Mödrahjälp, socialhjälp, barnavård m. m.

14:o **Mödrahjälp.** Kungl. Maj:t har (punkt 14, s. 22—24) föreslagit riksdagen att till Mödrahjälp för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 4 500 000 kronor.

Föredragande statsrådet anför, att mödrahjälpens framtida ställning inom vår socialpolitik behandlades av statsmakterna i samband med genomförandet av moderskapsförsäkringen och socialhjälpslagen. Därvid beslöts, att mödrahjälpen skulle bestå som självständig hjälpform. Sedermera har emellertid mödrahjälpen ånyo upptagits till behandling. 1956 framlade sålunda familjeberedningen förslag till en genomgripande omorganisation av mödrahjälpen. Förslaget innebar bl. a., att mödrahjälpen skulle anknytas till den av de allmänna sjukkassorna administrerade moderskapshjälpen och utgå som förhöjd grundpenning enligt schematiserade regler — inkomster och barnantal — och alltså utan mera individualiserad behovsprövning. Mödrahjälpsnämnderna skulle härigenom bli överflödiga. Vid remissbehandlingen kritiserades detta förslag under påpekande av vissa nackdelar, som föreföll svåra att undvika, därest det föreslagna systemet komme att genomföras.

Därefter utarbetades inom socialdepartementet ett alternativt förslag, som i huvudsak innebar att mödrahjälpen skulle behållas som en särskild

behovsprövad hjälpform men att administrationen av densamma skulle helt överföras till barnavårdsnämnderna. Kostnaderna för mödrahjälpen skulle härvid fördelas mellan staten och kommunerna på samma sätt som kostnaderna för bidragsförskotten och utfyllnadsbidragen, d. v. s. kommunerna skulle svara för en fjärdedel. Mödrahjälpnämnderna skulle även enligt detta förslag avskaffas. Promemorian i fråga har remissbehandlats, varvid meningarna varit starkt delade.

Vid den fortsatta prövningen av denna fråga har föredragande statsrådet bl. a. beaktat de uttalanden, som gjorts av 1957 års riksdag med anledning av vissa av riksdagens revisorer anförda synpunkter på socialvården och socialpolitiken. Statsutskottet anförde (utl. nr 93, s. 50—53) sålunda bl. a. att, ehuru statsmakterna i sina ställningstaganden i socialpolitiska frågor otvivelaktigt beaktat behovet av en ändamålsenlig organisation, en viss splittring på detta område alltjämt kvarstår. Vidare uttalade utskottet, att i samband med frågan om förbättring av pensioneringen kommer att aktualiseras ett flertal frågor, som torde få betydande återverkningar inom andra delar av socialpolitiken. Men även bortsett härifrån kan man räkna med att socialpolitiken också i framtiden måste fortgående omprövas samt anpassas efter samhällsutvecklingen i övrigt. Därvid är det givetvis av värde att ha tillgång till så noggranna uppgifter som möjligt om socialpolitikens faktiska innebörd och verkningar. Utskottet ställde sig därför i princip positivt till tanken att en kartläggning och analys härav kommer till stånd, när Kungl. Maj:t finner tidpunkten lämplig. Utskottet tänkte sig därvid en — åtminstone till en början — huvudsakligen statistisk kartläggning av de lägsta inkomsttagargrupperna, deras ekonomiska läge och hur deras behov tillgodoses genom den nuvarande socialpolitikens utformning. Förenklingar i administrationen kommer också att aktualiseras vid prövningen av förslaget till ny barnavårds lag, ansåg utskottet. Riksdagen beslöt att i skrivelse till Kungl. Maj:t såsom sin mening ge till känna vad utskottet anförde.

I detta sammanhang erinras även om att remissbehandlingen av förslaget till ny barnavårds lag avslutats under hösten 1957 och att ett rikhaltigt material av synpunkter och erfarenheter därvid redovisats. En överarbetning av förslaget blir nu nödvändig. Barnavårdsnämndernas och andra sociala organs uppgifter och arbetsmetoder träder härvid i förgrunden. De familjepolitiska åtgärderna får vid en sådan överarbetning ses i sitt sammanhang med socialpolitiken i övrigt.

Härvidlag torde det visa sig av värde att få en kartläggning av vilka medborgargrupper — familjer, ensamstående med barn och fysiskt eller psykiskt handikappade — som lider av materiell brist eller av sociala anpassningssvårigheter. Med de ekonomiska strukturförändringarna i vårt samhälle och sedan de stora socialförsäkringsfrågorna blivit lösta kan man anta att dessa minoriteter i särskilt hög grad kommer att uppmärksammas

inom socialpolitiken. Detta kommer även att påverka barnavårdens utformning.

Som underlag för en prövning av den sociala biståndsverksamhetens medel och metoder planeras f. n. inom socialdepartementet en statistisk kartläggning i nära överensstämmelse med tankegångarna i statsutskottets förenämnda uttalande. I ljuset av en sådan kartläggning kan det visa sig lämpligt att företa en omprövning av vissa ekonomiska stödformer och deras administration, varvid såväl mödrahjälpen som vissa sidor av barnavården kan komma i blickfältet.

Den omprövning av mödrahjälpen, som i det föregående berörts, bör lämpligen upptagas i detta större sammanhang. Mödrahjälpen bör därför i vart fall under nästa budgetår utgå enligt oförändrade grunder. I avvidan på erfarenheter av den uppmjukning av normerna för behovsprövning, som ägt rum med anledning av riksdagens rekommendation i fjol, föreslås ingen annan ändring av anslaget till mödrahjälp än att detsamma räknas upp med 500 000 kronor till 5 000 000 kronor.

I de under punkten 7 nämnda likalydande *motionerna I: 279* och *II: 368* har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte avslå förslaget om ett anslag för budgetåret 1958/59 till mödrahjälp av 5 000 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen *I: 279*.

Utskottet delar föredragande statsrådets mening att den omprövning av mödrahjälpen, som aktualiserats av bl. a. familjeberedningen, lämpligen bör upptagas i sammanhang med att en mera allmän prövning av den sociala biståndsverksamhetens medel och metoder kommer till stånd. Såsom föredraganden anfört torde mödrahjälpen därför i vart fall under nästa budgetår böra utgå enligt oförändrade grunder. Utskottet finner det sålunda icke nu böra komma i fråga att slopa mödrahjälpen som självständig hjälpform, varför utskottet avstyrker det i *motionerna I: 279* och *II: 368* framställda yrkandet härom.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 279* och *II: 368*, såvitt nu är i fråga, till *Mödrahjälp* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 000 kronor.

15:o) **Mödrahjälpnämnderna.** Kungl. Maj:t har (punkt 15, s. 24 och 25) föreslagit riksdagen att till Mödrahjälpnämnderna för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 140 000 kronor.

Socialstyrelsen har föreslagit att anslaget uppräknas med 50 000 kronor med hänsyn till den genomförda höjningen av arvoden och ersättningar till ordförande, ledamöter, suppleanter och sekreterare i mödrahjälpnsnämnderna ävensom den av styrelsen föreslagna utvidgningen av mödrahjälpens omfattning.

Statskontoret anser, att den beslutade arvodshöjningen kräver en uppräknings av arvodesposten med minst 35 000 kronor. Under förutsättning att någon ändring i verksamheten inte vidtages bör därför anslaget uppföras med 175 000 kronor.

Föredragande statsrådet förordar att anslaget i enlighet med statskontorets förslag räknas upp med 35 000 kronor.

I de under punkten 7 nämnda likalydande *motionerna I: 279 och II: 368* har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte avslå förslaget om ett anslag för budgetåret 1958/59 till mödrahjälpnsnämnderna av 175 000 kronor.

Beräffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 279.

Utskottet. Under återopande av vad utskottet anfört under föregående punkt avstyrker utskottet *motionerna I: 279 och II: 368* jämväl i vad de berör förevarande anslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 279 och II: 368*, såvitt nu är i fråga, till *Mödrahjälpnsnämnderna* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

16:o) **Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor.** Kungl. Maj:t har (punkt 16, s. 25—27) föreslagit riksdagen att dels medgiva, att för år 1959 statsbidrag må utgå till avlönande av högst 3 500 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidsanställda hemvårdarinnor, dels ock till Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 4 625 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 650 000 kronor.

Enligt beslut vid 1957 års riksdag må statsbidrag för år 1958 beviljas till avlönande av högst 3 400 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidsanställda hemvårdarinnor. Detta beslut innebar en ökning av antalet statsbidragsrum med 300—400 i jämförelse med vad förut gällt. Härvid beräknades, att statsbidrag skulle kunna utgå för hela den dittills genomförda utbyggnaden av den sociala hemhjälp. I samband med att förslag

i ämnet lades fram i föregående års statsverksproposition uttalade föredragande statsrådet, att kommunerna genom en sådan åtgärd borde få förutsättningar att utvidga hemvårdarinneverksamheten, totalt sett, i proportion till det ökade antalet statsbidragsrum. Den nya statsbidragsregeln avsåg sålunda främst en utökning av hemvårdarinneorganisationens kapacitet och inte endast en förbättring av kommunernas ekonomi på ifrågavarande verksamhetsområde. En fortsatt utökning av hemvårdarinneverksamheten är angelägen. Föredraganden tillstyrker därför, att antalet statsbidragsrum för år 1959 ökas med 100, d. v. s. till 3 500, och framhåller det angelägna i att det ökade antalet statsbidragsrum i enlighet med det nyss återgivna uttalandet leder till en utökning av verksamhetens totala omfattning.

Då det här ifrågavarande statsbidraget enligt beslut vid 1957 års riksdag skall avlösas fr. o. m. den 1 juli 1960 och inarbetas i något av de för primärkommunerna gemensamma statsbidragen, kan föredraganden inte förorda socialstyrelsens från föregående år upprepade förslag att den av vissa landsting på försök bedrivna verksamheten med ambulering hemvårdarinnor skall inordnas som ett normalt led i den statsunderstödda hemhjälpverksamheten. Verksamheten bör emellertid få fortsätta efter hittills tillämpade grunder tills statsbidraget avlöses.

Mot socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet under budgetåret 1958/59 har föredraganden intet att erinra och föreslår sålunda, att anslaget höjes med 975 000 kronor till 4 625 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Gärde Widemar* och fru *Hamrin-Thorell* (I: 217) och den andra inom andra kammaren av fröken *Elmén m. fl.* (II: 269), i vilka har hemställts att riksdagen måtte besluta, att statsbidrag för kalenderåret 1959 måtte utgå till 3 600 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidsanställda hemvårdarinnor,

dels ock de under punkten 7 nämnda likalydande *motionerna* I: 279 och II: 368 i vilka — såvitt nu är i fråga — har hemställts, att riksdagen måtte till Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 3 809 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till *motionerna* II: 269 och I: 279.

Utskottet. I syfte att ytterligare öka hemvårdarinneorganisationens kapacitet föreslås i propositionen att antalet statsbidragsrum ökas med 100, medan i *motionerna* I: 217 och II: 269 förordas en ökning med 200 bidragsrum eller samma antal som socialstyrelsen föreslagit. Under erinran om den betydande utökning som riksdagen beslöt förra året, tillstyrker ut-

skottet att antalet bidragsrum för nästa budgetår fastställas i enlighet med propositionens förslag.

Vid förra årets riksdag beslöts vidare en höjning av statsbidraget per heltidsanställd hemvårdarinna från 1 400 till 1 700 kronor. Det i motionerna I: 279 och II: 368 framställda yrkandet i fråga om medelsanvisningen innebär en återgång till det tidigare gällande statsbidraget. Utskottet kan för sin del icke finna att motionärerna anfört bärande skäl för sitt förslag och avstyrker sålunda ifrågavarande motionsyrkande.

Under återopande av det anförda får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

a) att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 217 och II: 269 medgiva, att för år 1959 statsbidrag må utgå till avlönande av högst 3 500 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidsanställda hemvårdarinnor;

b) att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 279 och II: 368, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 4 625 000 kronor.

17:o) **Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17, s. 27 och 28), vilket i fråga om anslagsberäkningen innebär en minskning med 17 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

18:o) **Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnvårdslagarna m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 18, s. 28 och 29) föreslagit riksdagen att till Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnvårdslagarna m. m. för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 5 900 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 5 300 000 kronor.

Enligt principbeslut vid 1957 års riksdag skall vissa bidrag till barnvårdsnämnderna för kostnader enligt barnvårdslagen, vilka bidrag bestri- des ur förevarande anslag, avlösas fr. o. m. den 1 juli 1958. Proposition angående erforderlig ändring i barnvårdslagen torde senare komma att anmälas. Med hänsyn till att ifrågavarande bidrag sökes i efterskott för

varje budgetår medför emellertid avlösningen inte någon minskad belastning på anslaget förrän fr. o. m. budgetåret 1959/60.

I det följande föreslår departementschefen under anslaget till Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet vissa åtgärder i syfte att förbättra de ambulerande zigenarnas levnadsvillkor, varvid viss medverkan från kommunerna förutsättes. Vid bifall till dessa förslag kan förevarande anslag komma att belastas med kostnader för ersättning till kommuner i samband med ordnande av bostäder åt zigenare. Någon särskild uppräknings av anslaget av denna anledning anses dock inte erforderlig.

Departementschefen förordar, att anslaget i anslutning till medelsåtgången under budgetåret 1956/57 höjes med 600 000 kronor.

Utskottet, som i det följande under punkt 68 tillstyrker av departementschefen föreslagna åtgärder beträffande zigenarnas levnadsvillkor, har icke funnit anledning till erinran mot anslagsberäkningen under förevarande punkt. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälps- och barnavårdslagarna m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 5 900 000 kronor.

19:o) **Socialhjälp och barnavård för lappar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19, s. 29 och 30), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Socialhjälp och barnavård för lappar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

20:o) **Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20, s. 30 och 31), vilket innebär en minskning av anslaget med 2 000 000 kronor med hänsyn till minskad eftersläpning i fråga om utbetalningen av statsbidrag för ålderdomshem, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kronor.

21:o) **Bidrag till utbildning av föreståndare vid ålderdomshem.** Kungl. Maj:t har (punkt 21, s. 31—33) föreslagit riksdagen att till Bidrag till utbildning av föreståndare vid ålderdomshem för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 90 300 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 67 000 kronor.

Departementschefen erinrar, att vid anmälan i föregående års stats-

verksproposition av 1952 års åldringsvårdsutrednings förslag rörande utbildning av föreståndare vid ålderdomshem dåvarande departementschefen uttalade, att Svenska socialvårdsförbundet tills vidare borde ha hand om utbildningen samt att det finge ankomma på Kungl. Maj:t att pröva huruvida behov av utbildning även inom yrkesskoleväsendet i framtiden gjorde sig gällande. Riksdagen gjorde ingen erinran mot detta uttalande. I anslutning härtill erinrar departementschefen om att statsutskottet i sitt av 1957 års riksdag vid dess höstsession godkända utlåtande (nr 170) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition (nr 38) angående vissa frågor rörande åldringsvården uttalat, att utskottet inte funnit skäl frångå den sålunda intagna ståndpunkten. Detta borde dock enligt utskottet inte hindra, att förbundet förlade i utbildningen ingående kursverksamhet till olika delar av landet. Till vad utskottet sålunda anfört ansluter sig departementschefen.

Vad angår medelsbehovet under anslaget påverkas detta av att fr. o. m. nästa budgetår samtliga tre årskurser vid utbildningen kommer att dubblas, vilket medför ökade kostnader för socialvårdsförbundet. Med hänsyn härtill tillstyrkes, att till lokalhyror, trycksaker och annonser, resor, byråkostnader, undervisningsmateriel och diverse beräknas ytterligare 6 200 kronor. Vidare bör ytterligare 18 050 kronor beräknas till lärararvoden. Därjämte bör för lönehöjningar till rektor och de båda assistenterna på grund av 1957 års lönereglering samt höjda pensionsavgifter i anledning härav beräknas 10 197 kronor. Den ena assistenttjänsten bör därvid anses tillhöra 13 löneklassen fr. o. m. den 1 januari 1959. Summan av dessa kostnader — i avrundat tal 34 400 kronor — bör läggas till de utbildningskostnader, på vilka innevarande budgetårs anslag grundats, d. v. s. 107 000 kronor. De egentliga utbildningskostnaderna under nästa budgetår beräknas sålunda till 141 400 kronor, varav staten bör bestrida hälften eller 70 700 kronor.

För innevarande budgetår har 13 500 kronor beräknats till stipendier åt 60 elever i nybörjarkurserna. Departementschefen har intet att erinra mot att i enlighet med socialvårdsförbundets förslag medel beräknas för stipendier till ytterligare tio elever under nästa budgetår. Kostnadsökningen härför uppgår till 2 250 kronor. Vidare bör förbundet beredas gottgörelse med 3 825 kronor för under budgetåret 1956/57 utbetalade stipendier till 17 elever i nybörjarkurserna utöver vad som tidigare beräknats för nämnda ändamål. Till stipendier bör därför beräknas sammanlagt 19 575 kronor.

Hela anslaget föreslås sålunda uppfört med 90 275 kronor eller avrundat 90 300 kronor, vilket innebär en ökning med 23 300 kronor.

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa, att riksdagen må till Bidrag till utbildning av föreståndare vid ålderdomshem för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 90 300 kronor.

22:o) **Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22, s. 33 och 34), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

23:o) **Allmänna barnbidrag.** Kungl. Maj:t har (punkt 23, s. 34 och 35) föreslagit riksdagen att till Allmänna barnbidrag för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 734 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 632 000 000 kronor.

Föredragande statsrådet anför att de allmänna barnbidragens belopp fr. o. m. den 1 januari 1958 har höjts från 290 till 400 kronor om året. Då det högre beloppet sålunda utgår endast under halva innevarande budgetår, har kostnadsökningen på grund av bidragshöjningen inräknats i anslaget för budgetåret med endast ett halvt årsbelopp. Den av socialstyrelsen för nästa budgetår föreslagna anslagsökningen, 102 000 000 kronor, betingas huvudsakligen av att barnbidragen kommer att utgå med det högre beloppet under hela budgetåret. Styrelsens anslagsberäkning synes böra godtagas.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehäft

dels de under punkten 7 nämnda likalydande *motionerna I: 279 och II: 368*, i vilka — såvitt nu är i fråga — har hemställts, att riksdagen måtte till Allmänna barnbidrag för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 355 000 000 kronor,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Rubbestad* väckt motion (II: 388), i vilken har hemställts, att riksdagen måtte till Allmänna barnbidrag för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till *motionerna I: 279 och II: 388*.

Utskottet får erinra att andra lagutskottet i sitt utlåtande nr 7 avstyrkt motionsvis framställt yrkande om ändring i lagen om allmänna barnbidrag, innebärande bl. a. att bidrag icke skall utgå för första barnet. Då ifrågasvarande lagändring åberopats som skäl för den i *motionerna I: 279 och II: 368* föreslagna anslagsminskningen avstyrker utskottet *motionerna* i denna del.

Även den i *motionen II: 388* föreslagna anslagsminskningen har i huvudsak motiverats med ett slopande av barnbidraget till det första barnet. Av vad utskottet förut anfört följer att utskottet inte heller kan biträda sistnämnda motionsyrkande.

Under återopande av det anförda får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna II: 388 samt I: 279 och II: 368, sistnämnda bägge motioner såvitt nu är i fråga, till *Allmänna barnbidrag* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 734 000 000 kronor.

24:o) **Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24, s. 35 och 36), vilket innebär en höjning av ersättningen till postverket från 55 till 60 öre per utbetalad barnbidragsanvisning samt ett ökat medelsbehov under anslaget med 200 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 2 500 000 kronor.

25:o) **Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott och utfyllnadsbidrag.** Kungl. Maj:t har (punkt 25, s. 36—38) föreslagit riksdagen att till Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott och utfyllnadsbidrag för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 9 500 000 kronor.

Under rubriken Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott är i gällande riksstat uppfört ett förslagsanslag av 6 500 000 kronor.

Frågan om bidragsförskottens storlek har övervägts så sent som vid 1957 års riksdag. Därvid beslöts att fr. o. m. den 1 juli 1957 höja maximalbeloppet för bidragsförskott från 600 till 720 kronor för år. Föredragande statsrådet är med hänsyn härtill inte beredd att nu förorda någon ändring av nämnda belopp.

Statsverkets kostnader för de vid 1957 års riksdag beslutade utfyllnadsbidragen anses bära bestridas från förevarande anslag. I samband härmed bör rubriken på anslaget ändras till Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott och utfyllnadsbidrag. Anslaget synes bära uppdelas på två anslagsposter, en för bidragsförskott och en för utfyllnadsbidrag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fördela anslaget mellan de båda anslagsposterna.

Socialstyrelsen har vid sin beräkning av anslagsbehovet utgått ifrån att utbetalning av gottgörelse för utfyllnadsbidrag endast i undantagsfall kommer att ske under budgetåret 1958/59. I anslutning härtill och med hänsyn till medelsförbrukningen under föregående budgetår till ersättning för bidragsförskott uppskattas medelsbehovet under anslaget till 9 500 000 kronor.

I de under punkten 7 nämnda likalydande *motionerna I: 279 och II: 368* har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte till Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 9 490 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 279.

Utskottet får erinra att andra lagutskottet i sitt utlåtande nr 8 avstyrkt motionsvis framställt yrkande om upphävande av lagen om utfyllnad av vissa underhållsbidrag. Då nämnda motionsyrkande åberopats som skäl för den i motionerna I: 279 och II: 368 förordade anslagsminskningen avstyrker utskottet motionerna i denna del.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 279 och II: 368, såvitt nu är i fråga, till *Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott och utfyllnadsbidrag* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 9 500 000 kronor.

26:o) **Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26, s. 38 och 39), vilket innebär oförändrad medelsram i fråga om beviljande av statsbidrag samt oförändrat anslagsbelopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnhem under budgetåret 1958/59 beviljas med högst 1 000 000 kronor;

b) till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

27:o) **Bidrag till driften av barnhem.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, s. 39 och 40), vilket innebär en minskning av anslaget i anslutning till belastningen med 200 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av barnhem* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kronor.

28:o) **Bidrag till utbildning av föreståndare vid barnhem.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, s. 40 och 41), vilket innebär en höjning med 4 300 kronor av statens andel av kostnaderna för den vid Sociala barnavårdsseminariet anordnade utbildningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till utbildning av föreståndare vid barnhem* för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 52 700 kronor.

29:o) **Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård.** Kungl. Maj:t har (punkt 29, s. 42 och 43) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 3 800 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 4 220 000 kronor.

Bidraget till driften av daghem och eftermiddagshem har höjts år 1956 och bidraget till förskolorna 1957. Föredragande statsrådet kan inte nu tillstyrka en ytterligare uppräknig av bidraget.

Med hänsyn till storleken av befintlig reservation och under budgetåret 1957/58 väntade utbetalningar på anslaget uppskattas anslagsbehovet för nästa budgetår till 3 800 000 kronor, vilket innebär en minskning med 420 000 kronor i förhållande till innevarande budgetår. Av anslaget beräknas 225 000 kronor för bidrag till driften av jordbruksdaghem.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Öhman* och *Norling* (I: 214) och den andra inom andra kammaren av herr *Senander m. fl.* (II: 266), har hemställts att riksdagen måtte uppräknig förevarande anslag till 9 525 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 266.

Utskottet. Motionärernas förslag syftar till att på sätt socialstyrelsen förordat återställa den ursprungliga relationen mellan statens och huvudmännens kostnader. Utskottet är icke berett att i nuvarande läge tillstyrka någon höjning av statsbidraget och avstyrker därför motionerna. På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 214 och II: 266 till *Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 3 800 000 kronor.

30:o) **Försöksverksamhet rörande daghem m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 30, s. 43—45) föreslagit riksdagen att till *Försöksverksamhet rörande daghem m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Anslaget är avsett att möjliggöra praktiska försök med nya verksamhetsformer inom den halvöppna barnavården och för barns sommarvistelse.

Enligt av riksdagen godkänt förslag i föregående års statsverksproposition bör försöksverksamheten inriktas på att utvärdera värdet av nya vårdformer samt att rationalisera och förbättra de nuvarande. Som exempel har angivits små daghem för mindre grupper av barn, halvdaghem för barn till deltidsarbetande mödrar och fritidshem för yngre skolbarn.

En försöksverksamhet med angivna syfte planlägges nu av en särskild sakkunnig inom socialdepartementet i samråd med socialstyrelsen och vederbörande kommunala huvudmän för barnavården. Som ett resultat därav har försök med nya vårdformer redan påbörjats i vissa kommuner. Liknande försöksanordningar torde inom den närmaste tiden kunna komma till stånd även på andra orter. Stor vikt lägges vid anordningarnas lämplighet med hänsyn till barnens utveckling och trivsel samt de förvärvsarbetande mödrarnas behov av arbetslättning. Vidare beaktas särskilt frågan om kostnaderna för lokaler och inredning, personal, kost, administration m. m. i jämförelse med motsvarande utgifter för barninstitutioner av mera traditionell typ.

Föredragande statsrådet förordar, att anslaget i avvaktan på resultatet av den nu påbörjade försöksverksamheten anvisas med oförändrat belopp.

I de under punkten 7 nämnda likalydande *motionerna I: 279* och *II: 368* har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte avslå förslaget om ett anslag för budgetåret 1958/59 till Försöksverksamhet rörande daghem m. m. av 100 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen *I: 279*.

Utskottet anser för sin del att ifrågavarande försöksverksamhet har en viktig uppgift att fylla och avstyrker sålunda motionärernas förslag att anslag icke skall anvisas för ändamålet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 279* och *II: 368*, såvitt nu är i fråga, till *Försöksverksamhet rörande daghem m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

31:o) **Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 31, s. 45—48) föreslagit riksdagen att till **Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården m. m.** för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 445 500 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 384 500 kronor.

I en av socialstyrelsen överlämnad promemoria angående utbildningen av personal inom den halvöppna barnavården framlägges långtgående förslag beträffande utbildningens innehåll och omfattning. Vidare föreslås, att principbeslut skall fattas om förskoleseminariernas förstatligande fr. o. m. budgetåret 1960/61 samt att, i avvaktan härpå, nya statsbidragsgrunder och en viss förstärkning av organisationen genomföres fr. o. m. nästa budgetår. Ett bifall till socialstyrelsens olika förslag skulle medföra en avsevärd ökning av statens kostnader för den ifrågavarande verksamheten. Över socialstyrelsens promemoria har yttranden avgivits av ett stort antal myndigheter och organisationer. Härvid har delade meningar gjort sig gällande beträffande väsentliga punkter i förslaget. Frågan bör enligt föredragande statsrådets mening göras till föremål för kompletterande utredningar och ytterligare överväganden innan ställning tas till densamma. Föredraganden är därför inte nu beredd att förorda några väsentliga ändringar i gällande bidragsregler eller att föreslå, att statsbidrag beräknas för utvidgning av seminarieorganisationen. Däremot tillstyrkes en mindre uppräknning av statsbidraget i vissa avseenden.

Från angivna utgångspunkter tillstyrkes, att statens bidrag till avlöande av envar av rektor och föreståndare för praktikhandledning höjes från 3 000 till 3 300 kronor vid enkelseminarium och från 4 500 till 4 950 kronor vid dubbelseminarium. Vidare bör bidraget till lektioner och föreläsningar räknas upp med ett belopp motsvarande ca 10 % å utgående timlärar- och föreläsningarsvoden eller med 2 380 kronor för enkel- och 3 220 kronor för dubbelseminarium. Maximibidraget till lektioner och föreläsningar bör i anslutning härtill få utgå med 26 860 resp. 35 860 kronor. Dessutom tillstyrkes, att bidraget till lokalhyra, som f. n. utgör högst 6 000 kronor för enkel- och högst 8 000 kronor för dubbelseminarium, fastställs till 8 000 kronor för enkel- och 10 000 kronor för dubbelseminarium. De förordade höjningarna av statsbidraget drar en årlig kostnad av 36 000 kronor.

Det föreslås att 25 000 kronor anvisas till en kurs för förskollärare vid institutioner för handikappade barn. Socialstyrelsen bör vidare efter Kungl. Maj:ts medgivande få använda den på anslaget befintliga reservationen till anordnande av fortbildningskurser för förskollärare.

Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår uppskattas till 445 500 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot vad föredragande statsrådet anfört och föreslagit.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må till *Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 445 500 kronor.

32:o) **Ferieresor för barn.** Kungl. Maj:t har (punkt 32, s. 48—50) föreslagit riksdagen att till Ferieresor för barn för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 2 100 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 2 400 000 kronor.

Enligt gällande bestämmelser bekostas resor till enskilt ordnad ferievistelse, vilka av barn och dess vårdare till någon del företages med järnväg, av statsmedel till den del resekostnaden för varje person fram och åter överstiger fem kronor. För såväl barn som vårdare bestrides resekostnaderna dock helt av statsmedel, då fråga är om resor som företages antingen av barn från familj med minst tre hemmavarande barn, av vilka icke något under det år resan företages uppnår högre ålder än 14 år, eller av barn till ensamstående moder. Resor med endast buss eller båt bestrides helt av statsmedel under förutsättning att biljettpriset för enkel färd för vuxen är fem kronor eller mer. Undantag från sistnämnda begränsning får göras, om den sammanlagda kostnaden för färdbiljetter för barn tillhörande samma familj uppgår till tio kronor eller mera.

Rätten till ifrågavarande resor prövas med hänsyn till inkomst- och förmögenhetsförhållandena. Bl. a. gäller en inkomstgräns av 5 700 kronor till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst. Inkomstprövningen grundas på den senast utfärdade debetsedeln; ferieresa kan dock oberoende av vad debetsedeln utvisar medgivnas sökanden, om han styrker att hans beskattningsbara inkomst enligt den senaste taxeringen låg under den fastställda inkomstgränsen.

Kostnader för resor, som företages av barn, fast anställd personal och vårdare till och från barnkoloni, bestrides helt av staten.

Socialstyrelsen har upprepat sitt i styrelsens anslagsäskanden för innevarande budgetår framställda förslag om höjning av inkomstgränsen till en beskattningsbar inkomst av 8 000 kronor. Vidare föreslår styrelsen, att nu utgående avgift för ferieresa som av barn och vårdare helt eller delvis företages med järnväg avskaffas. Om inkomstgränsen höjes på föreslaget sätt räknar styrelsen med att resefrekvensen kommer att stiga inte obetydligt. Styrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 5 400 000 kronor, vilket innebär en ökning med 3 000 000 kronor.

Föredragande statsrådet erinrar med anledning av socialstyrelsens förslag om höjning av den för ferieresorna gällande inkomstgränsen och slopande av nu utgående avgifter för sådana resor om att familjberedningen hösten 1956 lagt fram vissa förslag rörande bl. a. ifrågavarande resor. I samband med anmälan i föregående års statsverksproposition av beredningens olika förslag anförde föredraganden bl. a., att förslaget beträffande reseverksamheten delvis tangerade de frågor som behandlats av 1948 års järnvägstaxekommitté i dess år 1956 avgivna betänkande. Då de olika förslag som sålunda förelåg borde prövas i ett sammanhang, och då

förslagens genomförande skulle medföra betydande kostnadsökningar finge frågan om ändring av villkoren för reseförmånerna upptagas senare. Ställning har ännu ej tagits till järnvägstaxekommitténs betänkande. Med hänsyn härtill och då såväl familjeberedningens som socialstyrelsens förslag om de genomfördes skulle medföra avsevärda kostnadsökningar, är föredraganden inte beredd att nu förorda någon omprövning av villkoren för ifrågavarande ferieresor. Verksamheten bör sålunda bedrivas enligt oförändrade grunder under nästa budgetår.

Av uppgifter som socialstyrelsen lämnat framgår att resefrekvensen under år 1956 minskat i förhållande till år 1955, oaktat inkomstgränsen för rätt till ferieresa höjts fr. o. m. den 1 maj 1956. Det torde finnas anledning räkna med en fortsatt minskning av resefrekvensen. Med hänsyn härtill och till belastningen under budgetåret 1956/57 beräknar föredraganden medelsbehovet för nästa budgetår till 2 100 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundström m. fl.* (I: 163) och den andra inom andra kammaren av herr *Nelander m. fl.* (II: 186), i vilka — såvitt nu är i fråga — har hemställts, att riksdagen måtte dels besluta att bestämmelserna angående ferieresor för barn ändras så att 1) ferieresa till enskilt ordnad ferievistelse, som helt eller delvis företages med järnväg, bekostas av statsmedel till den del resekostnaderna för barn och vårdare fram och åter överstiger tio kronor vardera, samt 2) ferieresa till barnkoloni, som helt eller delvis företages med järnväg, bekostas med statsmedel till den del resekostnaderna för barn och vårdare fram och åter överstiger fem kronor, dels ock till ferieresor för barn för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 740 000 kronor, vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en minskning med 360 000 kronor,

dels de under punkten 7 nämnda likalydande *motionerna I: 279* och *II: 368*, i vilka — såvitt nu är i fråga — har hemställts, att riksdagen måtte till Ferieresor för barn för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 700 000 kronor,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Senander m. fl.* väckt motion (II: 222), vari har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att i enlighet med socialstyrelsens förslag höja inkomstgränsen för erhållande av förmånen med fria ferieresor för barn från nuvarande 5 700 kronor beskattningsbar inkomst till 8 000 kronor och att den särskilda avgift, som nu uttages, avskaffas, samt att i anledning därav anslaget till Ferieresor för barn för budgetåret 1958/59 uppräknas till 5 400 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 186, I: 279 samt II: 222.

Utskottet. Av skäl som föredragande statsrådet anfört är utskottet icke berett att nu aktualisera någon ändring av villkoren för ifrågavarande ferieresor. Även anslagsberäkningen, innebärande en minskning med 300 000 kronor, har utskottet funnit sig kunna godtaga.

På grund härav avstyrker utskottet de yrkanden i fråga om reseverksamheten, som framställts i förevarande motioner.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag även-
som med avslag å motionerna II: 222, I: 163 och II: 186 samt
I: 279 och II: 368, sistnämnda fyra motioner såvitt nu är i
fråga, till *Ferieresor för barn* för budgetåret 1958/59 anvisa
ett förslagsanslag av 2 100 000 kronor.

33:o) **Ferieresor för husmödrar.** Kungl. Maj:t har (punkt 33, s. 50 och 51) föreslagit riksdagen att till *Ferieresor för husmödrar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 200 000 kronor.

Från anslaget bestrides kostnaderna för ferieresor för husmödrar till enskilda hem samt för gäster och personal till semesterhem för husmödrar. Enligt gällande bestämmelser skall husmödrar, som reser till enskilda hem och som företager resorna helt eller delvis med järnväg, lämna ersättning med tio kronor. Däremot behöver ersättning icke lämnas för resor med enbart buss eller båt. Gästers och personals resor till semesterhem är helt avgiftsfria. För samtliga slag av resor gäller dock, att biljetter får utfärdas endast då biljettpriset för enkel färd uppgår till fem kronor eller mera. Rätten till ifrågavarande resor prövas med hänsyn till inkomst- och förmögenhetsförhållandena. Bestämmelserna är desamma som gäller för ferieresorna för barn.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 oktober 1957 har föredragande statsrådet tillkallat en sakkunnig för att inom socialdepartementet biträda med en översyn av de statliga åtgärderna på husmoderssemesterens område. Ifrågavarande översyn skall i första hand omfatta verksamheten vid semesterhemmen och stipendiegivningen till husmoderssemesteren. Enligt direktiven kan utredaren emellertid uppta även frågan om husmöd-rarnas ferieresor till behandling. I avvaktan på resultatet av utredningsarbetet bör enligt föredraganden någon ändring inte nu vidtagas i villkoren för erhållande av ferieresor.

Med hänsyn till belastningens storlek och då en fortsatt nedgång av rese-frekvensen synes sannolik, föreslås anslaget nedräknat med 200 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehåft

dels de under punkten 32 nämnda likalydande *motionerna I: 163* och *II: 186*, i vilka — såvitt nu är i fråga — har hemställts, att riksdagen måtte *dels* besluta att bestämmelserna angående ferieresor för husmödrar ändras så att 1) ferieresor för husmödrar till enskilt ordnad semestervistelse som helt eller delvis företages med järnväg bekostas av statsmedel till den del resekostnaderna fram och åter överstiger 20 kronor, samt 2) sådan ferieresa som företages till något av de av socialstyrelsen godkända semesterhemmen bekostas av statsmedel till den del resekostnaderna fram och åter överstiger tio kronor, *dels* ock till ferieresor för husmödrar för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 775 000 kronor, vilket innebär en minskning i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 225 000 kronor,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Öhman* och *Norling* (I: 216) och den andra inom andra kammaren av herr *Johansson* i Stockholm *m. fl.* (II: 268), i vilka har hemställts, 1) att riksdagen beträffande Ferieresor för husmödrar beslutar höja inkomstgränsen från nuvarande 5 700 kronor i beskattningsbar inkomst till 8 000 kronor, 2) att den föreskrivna avgiften på 10 kronor, som uttages av husmoder som reser till semestervistelse i enskilt hem och färdas helt eller delvis med järnväg, slopas, samt 3) att i anledning därav det föreslagna anslaget uppräknas till 2 530 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna II: 186 och I: 216.

Utskottet anser i likhet med föredragande statsrådet att någon ändring i villkoren för erhållande av ferieresor icke bör vidtagas i avvaktan på resultatet av den pågående översynen av åtgärderna på husmoderssemesterens område. Då utskottet inte heller funnit anledning till erinran mot anslagsberäkning avstyrker utskottet ifrågavarande motionsyrkanden.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag även som med avslag å motionerna I: 216 och II: 268 samt I: 163 och II: 186, sistnämnda bägge motioner såvitt nu är i fråga, till *Ferieresor för husmödrar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

34:o **Bidrag till driften av semesterhem.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34, s. 52), vilket innebär en minskning av anslaget med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av semesterhem* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

35:o) **Stipendier för underlättande av husmoderssemester.** Kungl. Maj:t har (punkt 35, s. 53) föreslagit riksdagen att till Stipendier för underlättande av husmoderssemester för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Föredragande statsrådet anser — under hänvisning till den under punkten 33 redovisade översynen av de slutliga åtgärderna på husmoderssemesterens område — att någon ändring inte nu bör vidtagas av grunderna för stipendieverksamheten. Anslaget föreslås upptaget med oförändrat belopp.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Norling* och *Öhman* (I: 215) och den andra inom andra kammaren av herr *Senander m. fl.* (II: 267), har hemställts, att riksdagen måtte, i enlighet med socialstyrelsens förslag, besluta höja stipendierna, så att de i varje enskilt fall kan utgå med högst 75 kronor och i fall då synnerliga skäl föreligger med 125 kronor, samt att stipendium till husmoder med småbarn må utgå med högst 150 kronor i de fall beloppet avser att bidra till kostnaderna för husmodersvikarie eller inackordering av barn.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionen II: 267.

Utskottet. Av skäl som föredragande statsrådet anfört avstyrker utskottet ifrågavarande motioner. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 215 och II: 267 till *Stipendier för underlättande av husmoderssemester* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

36:o) **Bidrag till driften av barnkolonier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 36, s. 54 och 55), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av barnkolonier m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 1 700 000 kronor.

37:o) **Bidrag till frälsningsarméns flickhem.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43, s. 57), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till frälsningsarméns flickhem* för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 3 000 kronor.

Nykterhetsvård

38:o) **Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 44, s. 58—63) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare, som föranledes av vad departementschefen förorddat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59, dels ock till Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 042 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 004 000 kronor.

1956 och 1957 års riksdagar har anvisat medel för två av de i byggnadsplanen för anstalten ingående nya förläggingsbyggnaderna, nämligen de byggnader, som skall inrymma den öppna och den slutna avdelningen. Påbörjandet av byggnadsarbetena har försenats, vilket sammanhänger med de tidigare planerna på en storflygplats vid Skå-Edeby i anstaltens omedelbara närhet. Sedan detta hinder för arbetenas påbörjande numera undanröjts, kan enligt uppgift från byggnadsstyrelsen den öppna avdelningen beräknas bli färdigställd omkring årsskiftet 1958/59 och den slutna avdelningen under hösten 1959. Den öppna avdelningen med 34 platser är avsedd att tills vidare utnyttjas för en utökning av platsantalet vid anstalten, och under anstaltens avlöningsanslag för innevarande budgetår har därför beräknats medel för en personalökning med sju extra tjänster. Departementschefen förordar, att medel för detta ändamål beräknas även för nästa budgetår. Då tidpunkten för den planerade utökningen av platsantalet inte kan med säkerhet angivas, bör dessa medel inte få disponeras utan Kungl. Maj:ts medgivande. Frågan om behovet av och möjligheterna att utnyttja även den nya slutna avdelningen för en provisorisk utökning av platsantalet anses böra prövas i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1959/60.

På sätt anstaltsstyrelsen föreslagit och i enlighet med vad chefen för justitiedepartementet anfört vid behandlingen av frågan om fångvårdsan-

stalternas avlöningsanslag för nästa budgetår bör förevarande anslag minskas med belopp, motsvarande avlöningarna till en koloniföreståndare i Ag 13, en förste förman i Ae 9 och fem förmän i Ae 8.

I enlighet med anstaltsstyrelsens förslag bör en förste förmanstjänst i Ao 9 på kamrerarkontoret omändras till kontoristtjänst i samma lönegrad. I fråga om lönegradsplaceringar och tjänstebenenämningar i övrigt bör följande ändringar vidtagas: en förmanstjänst i Ao 8 ändras till tjänst som yrkesmästare i Ao 9, fyra förmanstjänster i Ao 8 och två förste förmanstjänster i Ao 9 resp. Ae 9 till tjänster som förste vårdare i Ao 10 resp. Ae 10, en förste förmanstjänst i Ao 9 till tjänst som tillsynsman i Ao 11 och en uppsyningsmannatjänst i sistnämnda lönegrad till tjänst som tillsynsman i Ao 12, varjämte benämningen å 18 tjänster i lönegrad A 8, därav 13 ordinarie, ändras från förman till vårdare.

En befattning som arbetsterapeut föreslås ombildad till extra ordinarie. Anstaltsstyrelsens beräkningar under omräkningsposterna godtages.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare, som föranledes av vad departementschefen förordat i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1958;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	486 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	19 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	400 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	136 300

Summa kronor 1 042 000;

c) till *Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare*: Avlöningar för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 042 000 kronor.

39:o) **Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45, s. 63 och 64), vilket innebär en med 11 000 kronor minskad medelsanvisning till följd av den under föregående punkt omnämnda förskjutningen i byggnadsprogrammet, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 789 900 kronor.

40:o) **Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Vissa inventarier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46, s. 64 och 65), vilket avser komplettering samt anskaffande av inventarier till de beslutade nya avdelningarna vid anstalten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Vissa inventarier* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

41:o) **Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 47, s. 65—67) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59, dels ock till Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 68 200 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 57 000 kronor.

Med anledning av att fångvårdens kvinnoanstalt i Växjö enligt beslut av 1956 års riksdag skall flyttas till egendomen Hinseberg i Örebro län har uppdragits åt nykterhetsvårdsutredningen att överväga lämpliga åtgärder för omhändertagande av de kvinnliga alkoholmissbrukare och tvångsarbetare, som nu mottages vid Växjöanstalten. Utredningen har i skrivelse den 8 augusti 1957 förordat, att en särskild avdelning för tvångsarbetsklientelet anordnas vid Hinseberg och att denna avdelning tills vidare — i avbidan på att en ny permanent anstalt för kvinnliga alkoholmissbrukare kan byggas — även utnyttjas som slutan stalt för de kvinnliga alkoholmissbrukare som nu vårdas vid Växjöanstalten. I yttranden över utredningens framställning har socialstyrelsen och fångvårdens byggnadskommitté icke uttalat någon erinran mot utredningens förslag. Fångvårdsstyrelsen har förklarat, att styrelsen icke vill motsätta sig att de till tvångsarbete dömda kvinnorna tills vidare kvarstannar inom fångvårdsorganisationen men anser, att detta med minsta olägenhet kan ske vid

Växjöanstalten. Då nya vårdplatser för kvinnliga alkoholmissbrukare, även de svåraste, är avsedda att anskaffas, skulle förhållandena på den föreslagna kvinnoavdelningen vid anstalten i Växjö enligt styrelsen så till vida bli mera tillfredsställande som avdelningen endast under en övergångstid skulle behöva användas även för kvinnliga alkoholmissbrukare.

I det följande föreslår departementschefen att å fastigheten Brotorp i Lekebergs kommun en vårdanstalt för kvinnliga alkoholmissbrukare anordnas som ersättning för den nuvarande Haknäsanstalten, vilken kan disponeras längst till utgången av innevarande budgetår. Emellertid anordnas i nämnda sammanhang inte några slutna vårdplatser för det alkoholistklientel, som f. n. mottages vid Växjöanstalten. Frågan om sådana vårdplatser torde få tagas upp till fortsatt prövning sedan nykterhetsvårdsutredningen avgivit slutligt förslag rörande vården av kvinnliga alkoholmissbrukare. Med hänsyn bl. a. härtill synes definitiv ställning nu icke heller böra tagas till anstaltsfrågan för de kvinnliga tvångsarbetarna. Efter samråd med cheferna för justitie- och inrikesdepartementen förordar departementschefen därför, att den vid Växjöanstalten anordnade avdelningen för nu ifrågakvarande klientel bibehålles tills vidare på sätt fångvårdsstyrelsen föreslagit.

Anslaget föreslås höjt med 11 200 kronor i anledning av 1957 års lönerevision.

Utskottet. Under erinran att utskottets vederbörande avdelning vid besök i Växjö hösten 1957 tagit närmare del av förhållandena vid ifrågakvarande anstalt får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	32 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 080
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	26 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9 120
	Summa kronor 68 200;

b) till *Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 68 200 kronor.

42:o) **Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48, s. 67 och 68), vilket innebär ökad medelsanvisning med 7 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 25 500 kronor.

43:o) **Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 49, s. 68—70), vilket innebär uppflyttning av en befattning som överskötare från Ao 9 till Ao 10, anställande av ett halvtidsanställt biträde i reglerad befordringsgång, samt en på grund härav och 1957 års lönerevision ökad medelsanvisning med 42 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1958 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	128 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	84 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	31 700

Summa kronor 246 400;

c) till *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 246 400 kronor.

44:o) **Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50, s. 70 och 71), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 11 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 96 000 kronor.

45:o) **Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 51, s. 71—74) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare, som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59, dels ock till Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 924 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 793 600 kronor.

För utökning av en redan påbörjad försöksverksamhet med gruppterapi förordar departementschefen en anslagshöjning med 3 000 kronor.

Lönegradsplaceringen och benämningen beträffande vissa tjänster föreslås ändrade på följande sätt. Två tjänster som uppsyningsman i Ao 11 resp. föreståndarinna i Ae 11 ändras till tjänster som tillsynsman i Ao 12 resp. Ae 12. Till tjänster som förste vårdare i A 10 ombildas en ordinarie och tre icke-ordinarie förste förmanstjänster i A 9 samt tre ordinarie förmanstjänster i A 8. Två förmanstjänster i Ao 8 resp. Ag 8 uppflyttas till lönegrad 9 med benämning hantverksföreståndare resp. arbetsterapeut. En tjänst som ekonomibiträde i Ae 7 ändras till vårdartjänst i Ae 8 och en ekonomibiträdestjänst i Ae 4 till tjänst som sömmerska i Ae 6. Vidare ändras benämningen på en tjänst som förste förman i Ao 9 till yrkesmästare ävensom benämningarna på två förmanstjänster i Ao 8 till hantverkare samt på en sjukskötersketjänst och 13 förmanstjänster i A 8, därav en ordinarie, till vårdare.

För två befattningshavare inrättas kontorsbiträdestjänster i Ao 5.

Till de av anstaltsstyrelsen under omräkningsposterna upptagna beloppen bör med hänsyn till den för år 1958 beslutade lönehöjningen läggas ett belopp av 28 000 kronor.

I enlighet med vad departementschefen föreslår i det följande vid behandlingen av frågan om anordnande å Brotorp av en vårdanstalt för alkoholmissbrukare bör på övergångsstat vid Venngarnsanstalten uppföras en tjänst som föreståndarinna i Ao 17. Medelsbehovet under detta anslag ökas härigenom med 20 000 kronor.

Vid bifall till vad departementschefen förordat ökas anslaget med 130 400 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1958 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	280 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	525 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	118 300
<hr style="width: 100%;"/>	
Summa kronor	924 000;

c) till *Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 924 000 kronor.

46:o) **Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52, s. 74—77), vilket innebär en ökning av anslaget med 62 000 kronor, varav för vissa engångsanskaffningar 24 000 kronor samt för tvätt och renhållning, utspisning och kostnader för transport av intagna sammanlagt 38 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 709 400 kronor.

47:o) **Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Vårdavdelning i Fagersta.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53, s. 77), vilket innebär ändring av en uppsyningsmannatjänst i Ae 11 och två förmansbefattningar i Ae 8 till befattningar för tillsynsman resp. vårdare i samma lönegrader samt en uppräknig av anslaget med 11 500 kronor i anledning av 1957 års löne reglering och löneklassuppflyttningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Vårdavdelning i Fagersta* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 265 500 kronor.

48:o) **Statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 54, s. 78—87) föreslagit riksdagen att dels besluta att fastigheten Brotorp 1⁷ i Lekebergs kommun skall fr. o. m. den 1 juli 1958 överföras från sinnessjukvården till nykterhetsvården för att användas såsom statlig vårdanstalt för kvinnliga alkoholmissbrukare, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med upphävande av personalförteckningen för statens vårdanstalt å Haknäs för alkoholmissbrukare, fastställa personalförteckning för statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare i enlighet med vad departementschefen förordad, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59, dels ock till Statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 101 000 kronor.

Å riksstaten för innevarande budgetår har till avlöningar och omkostnader vid statens vårdanstalt å Haknäs för alkoholmissbrukare anvisats anslag å 58 700 resp. 34 500 kronor.

Den nuvarande statliga vårdanstalten å Haknäs för kvinnliga alkoholmissbrukare, vilken är inrymd i en förhyrd fastighet, måste på grund av hyresavtalets upphörande läggas ned med utgången av innevarande budgetår. Till följd härav måste en ny anstalt för ifrågavarande grupp av vårdtagare stå till förfogande fr. o. m. den 1 juli 1958. Nykterhetsvårdsutredningen har föreslagit, att det såsom sekundäravdelning till Västra Marks sjukhus anslutna Brotorps arbetshem i Lekebergs kommun från nämnda tidpunkt tills vidare skall tagas i anspråk som vårdanstalt för kvinnliga alkoholmissbrukare. För större delen av de nuvarande platserna å Brotorp synes ersättning kunna erhållas genom nytillkommande platser vid Västra Marks sjukhus.

Då något alternativ till lösning av den aktuella vårdfrågan beträffande de kvinnliga alkoholmissbrukarna ej föreligger förordar departementschefen i samråd med chefen för inrikesdepartementet att Brotorps-hemmet fr. o. m. den 1 juli 1958 tills vidare tages i anspråk såsom vårdanstalt för kvinnliga alkoholmissbrukare. Spörsmålet huruvida fastigheten på längre sikt skall användas för sådant ändamål får tagas upp till prövning, sedan nykterhetsvårdsutredningen avgivit slutligt förslag rörande vården av detta klientel.

Fastigheten Brotorps användning såsom vårdanstalt för alkoholmissbrukare förutsätter vissa ändrings- och förbättringsarbeten å fastigheten, vilka kostnadsberäknats till 145 000 kronor. För inventarieanskaffning beräknas ett belopp av 39 000 kronor. Båda beloppen föreslås anvisade å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

I fråga om personalorganisationen vid den nya anstalten har utred-

ningen föreslagit, att befattningen som föreståndarinna i Ao 17 vid Haknäs-anstalten uppföres på övergångsstat vid Venngarnsanstalten och att vid Brotorpsanstalten inrättas en e. o. befattning som föreståndare i samma lönegrad. Detta förslag biträder departementschefen. Däremot tillstyrker han inte förslaget, att även befattningen som biträdande föreståndarinna vid Haknäsanstalten föres på Venngarnsanstaltens övergångsstat samt att för Brotorpsanstalten inrättas en tjänst som biträdande föreståndare i Ae 12. I stället bör befattningen som biträdande föreståndarinna med oförändrad löneställning överflyttas till Brotorpsanstalten och där uppföras på övergångsstat. Skulle innehavaren av denna ordinarie befattning erhålla förordnande på högre tjänst, bör vikarie inte förordnas på den ordinarie tjänsten utan en tjänst som biträdande föreståndare i Ae 10 inrättas. Den föreslagna nya tjänsten som översköterska föreslås placerad i lönegrad Ae 9. För fastighetens skötsel m. m. beräknas ett belopp av 5 000 kronor.

Utredningens förslag till beräkning av medelsbehovet för vikarier och särskilda ersättningar m. m. samt arvoden godtages. Det förutsättes därvid, att anstalten i enlighet med utredningens förslag organiseras såsom en fristående enhet med särskild styrelse samt att det får ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles fastställa de olika arvodesbeloppen.

Avlöningsanslaget till anstalten för nästa budgetår bör vid bifall till vad departementschefen föreslagit beräknas till 101 000 kronor.

I anslutning till vad som anförts beträffande den ordinarie tjänsten som biträdande föreståndarinna och möjligheten att inrätta en extra ordinarie tjänst i samma lönegrad bör gälla, att en besparing å ordinarieposten får utnyttjas för överskridande av icke-ordinarieposten.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Söderquist* och fru *Sjöström-Bengtsson* (I: 213) och den andra inom andra kammaren av herr *Rimmerfors* och fröken *Olsson* (II: 265), har hemställts, att riksdagen ville besluta att vid den föreslagna statliga vårdanstalten å Brotorp för kvinnliga alkoholmissbrukare skall i stället för en föreståndartjänst i lönegrad Ae 17 och en tjänst som biträdande föreståndare i Ae 10 inrättas en tjänst som föreståndare i Ae 19 och en tjänst som biträdande föreståndare i Ae 15.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionen II: 265.

Utskottet har tidigare (utlåtande nr 17) tillstyrkt att fastigheten Brotorp 17 i Lekebergs kommun fr. o. m. den 1 juli 1958 överföres från sinnessjukvården till nykterhetsvården för att användas som statlig vårdanstalt för kvinnliga alkoholmissbrukare i stället för den nuvarande Haknäsanstalten. I nämnda sammanhang har utskottet vidare tillstyrkt att å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår anvisas de under före-

varande punkt beräknade beloppen för ändrings- och reparationsarbeten å Brotorpsfastigheten samt för anskaffande av inventarier.

För utskottet återstår sålunda att taga ställning till frågan om personalorganisationen för den nya anstalten. Även i denna del har utskottet funnit sig kunna godtaga departementschefens förslag, varav följer att utskottet avstyrker de yrkanden om högre löneställning för föreståndartjänsterna, som framförts i motionerna I: 213 och II: 265.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, såvitt nu är i fråga, samt med avslag å motionerna I: 213 och II: 265

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med upphävande av personalförteckningen för statens vårdanstalt å Haknäs för alkoholmissbrukare, fastställa personalförteckning för statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare i enlighet med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenren för den 3 januari 1958 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	11 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	10 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	68 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	11 000
	Summa kronor 101 000;

c) till *Statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare: Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 101 000 kronor.

49:o) **Statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 55, s. 87) och under hänvisning till vad utskottet anført under nästföregående punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 79 600 kronor.

50:o) **Statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56, s. 87—90), vilket innebär en med 44 000 kronor minskad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare, att tillämpas under budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	4 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	254 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 700
	Summa kronor 261 000;

b) till *Statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare: Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 261 000 kronor.

51:o) **Statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 57, s. 90 och 91), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

52:o) **Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 58, s. 91—101) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade ändrade grunder för bidrag till anordnande av inackorderingshem för alkoholmissbrukare, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1958, dels ock till Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 1 250 000 kronor.

Under denna rubrik har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 2 600 000 kronor.

Från anslaget utgår bidrag till landstingskommun, annan kommun, förening eller stiftelse för anordnande av erkänd eller enskild vårdanstalt för alkoholmissbrukare eller av inackorderingshem för omhändertagande av alkoholmissbrukare under fritiden. Bidrag utgår med högst följande belopp per vårdplats, nämligen för erkänd anstalt 10 000 eller, om särskilda

skäl för högre bidrag föreligger, 15 000 kronor, för enskild anstalt 5 000 kronor samt för inackorderingshem 2 300 kronor vid nybyggnad och 1 700 kronor i annat fall. Bidraget må ej överstiga vad från annat håll tillskjutes, om ej särskilda skäl föranleder därtill.

Vid anmälan av motsvarande anslagsfråga föregående år anförde dåvarande chefen för socialdepartementet, att såsom mål för anstaltsorganisationens utbyggnad under budgetåret 1957/58 syntes böra uppställas en utökning av platsantalet på de allmänna (statliga och erkända) anstalterna till omkring 2 000. Denna målsättning grundades bl. a. på uppgifter rörande platsbristen den 1 oktober 1956.

Nämnda uppgifter omfattade dock inte bristen på vårdplatser för tuberkulossjuka alkoholmissbrukare. Med stöd av riksdagens beslut i anledning av förslag i propositionen 1957: 98 har Hesselby sanatorium erkänts som allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare och fungerar nu med 112 vårdplatser som specialanstalt för detta klientel. Ett fullföljande av 1957 års riksdags beslut skulle alltså innebära, att platsantalet på allmänna anstalter ökades till omkring 2 100.

Det har emellertid visat sig inte vara möjligt att fullfölja utbyggnaden i sådan takt, att hela det beräknade platstillskottet kan förverkligas under innevarande budgetår. Vissa förseningar har uppkommit, särskilt i fråga om uppförandet av den nya anstalten å Gudhem och utökningen av Svartsjöanstalten. Ett icke obetydligt tillskott av platser har dock kommit till stånd under år 1957. F. n. står sålunda, inberäknat Hesselbyanstalten, omkring 1 700 platser till förfogande (mot 1 089 den 1 oktober 1955), vartill kommer den för tiden t. o. m. april 1958 förhyrda semesteranläggningen Örenäs med 98 platser. Av nämnda 1 700 platser finns ca 1 340 vid erkända anstalter. Då 130 platser skall tillkomma vid statliga anstalter erfordras för att den förut nämnda målsättningen skall kunna förverkligas ytterligare drygt 250 platser vid erkända anstalter, innebärande en ökning av platsantalet vid sådana anstalter till sammanlagt omkring 1 600. Socialstyrelsen har redovisat planer för en sådan utbyggnad och beräknat behovet av medel till anordningsbidrag för detta ändamål till 1 225 000 kronor. Departementschefen finner det angeläget, att medel står till förfogande för att möjliggöra ett realiserande under nästa budgetår av den av socialstyrelsen planerade utökningen av platsantalet. Styrelsens beräkning av medelsbehovet godtages i huvudsak. Till grund för anslagsberäkningen anses dock kunna läggas ett till 1 200 000 kronor avrundat belopp.

Statsbidrag till anordnande av enskilda vårdanstalter är en ny bidragsform, som enligt beslut av föregående års riksdag infördes fr. o. m. den 1 juli 1957. På grund härav har närmare erfarenheter av denna verksamhet ännu inte kunnat vinnas. I avvaktan härpå torde denna vårdform inte böra byggas ut i så snabb takt som socialstyrelsen förutsatt i sin anslagsberäkning. Departementschefen förordar, att ett belopp av 700 000 kronor be-

räknas för detta ändamål, varigenom ca 140 nya vårdplatser på enskilda anstalter skulle kunna erhållas. Platsantalet på sådana anstalter, som nu uppgår till ca 150, skulle härigenom kunna intill utgången av nästa budgetår ökas till omkring 300.

I syfte att stimulera tillkomsten av nya inackorderingshem har nykterhetsvårdsutredningen föreslagit en kraftig höjning av statsbidragen till anordnande av sådana hem. Bidragen, som nu utgör i genomsnitt 2 000 kronor för vårdplats, skall enligt förslaget utgå med i princip 75 % av kostnaderna, dock högst med 10 000 eller i vissa fall 15 000 kronor för vårdplats. Sistnämnda två belopp motsvarar gällande maximibelopp för bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter. Statskontoret har med anledning av detta förslag framhållit, att bidraget till inackorderingshem tidigare utgjorde hälften av bidraget till erkända anstalter. Enligt statskontorets mening bör denna relation mellan de två bidragen återställas genom att bidraget till inackorderingshem fastställs till högst 5 000 kronor för vårdplats. Socialstyrelsen anser, att någon principiell skillnad mellan statsbidragsgrunderna för å ena sidan inackorderingshem och å andra sidan erkända och enskilda vårdanstalter ej bör göras samt att därför anordningsbidraget till enskilda anstalter bör höjas i motsvarande mån som bidraget till inackorderingshem.

Departementschefen finner det uppenbart, att de nuvarande anordningsbidragen till inackorderingshem är alltför små i förhållande till de faktiska kostnaderna för inrättande av sådana hem och att en höjning av bidragsbeloppen sålunda är motiverad men erinrar om nykterhetsvårdsutredningens uttalande, att utredningen under sitt fortsatta arbete kan komma att finna anledning att föreslå ytterligare ändringar av reglerna för statsbidrag till såväl erkända och enskilda anstalter som inackorderingshem. Med hänsyn härtill finner departementschefen det inte lämpligt att nu vidtaga mera genomgripande ändringar av grunderna för anordningsbidrag till sådana hem. I avvaktan på utredningens slutliga förslag rörande nämnda bidragsformer anses höjningen av anordningsbidraget till inackorderingshem böra, såsom statskontoret föreslagit, begränsas till sådant belopp, att den ursprungliga relationen mellan detta bidrag och anordningsbidraget till erkända anstalter återställs. Det förordas alltså, att bidragsbeloppet bestäms till högst 5 000 kronor för vårdplats. Härigenom kommer att gälla samma maximibelopp för anordningsbidrag till både inackorderingshem och enskilda anstalter. Departementschefen framhåller, att den av honom föreslagna bidragshöjningen innebär mer än en fördubbling av de nuvarande bidragsbeloppen. Liksom nu bör gälla, att bidraget som regel ej må överstiga vad från annat håll tillskjutes.

Svenska landstingsförbundet har ansett det tveksamt, om landstingen bör engageras för anordnande av inackorderingshem. Med anledning härav framhålles, att landstingen alltsedan statsbidrag till inackorderingshem

infördes år 1944 ägt möjlighet att erhålla sådant bidrag. I avvaktan på ett slutligt ställningstagande till spörsmålet om grunderna för ifrågavarande bidrag anses gällande bidragsregler inte nu böra ändras i vidare mån än departementschefen förordat i det föregående.

De nya bidragsbestämmelserna bör träda i kraft den 1 juli 1958. Därvid bör Kungl. Maj:t, såsom utredningen föreslagit, äga rätt att efter prövning av de enskilda fallen tillämpa de nya reglerna beträffande inackorderingshem, som tillkommit före nämnda dag men efter den 1 januari 1958.

Socialstyrelsen har räknat med att utöver nuvarande ca 150 platser på inackorderingshem omkring 200 nya platser på sådana hem skall tillkomma före utgången av budgetåret 1958/59. En sådan utökning kan departementschefen godta i och för sig. Medelsbehovet härför kan enligt de av departementschefen förordade bidragsgrunderna beräknas till 1 000 000 kronor. Emellertid synes det sannolikt, att en mindre del av dessa nya platser inte hinner bli färdigställda i sådan tid, att anordningsbidrag för dem kan utbetalas under nästa budgetår. Det föreslås därför att för anordningsbidrag till inackorderingshem för budgetåret 1958/59 beräknas ett belopp av 900 000 kronor.

I detta sammanhang understryker departementschefen, att de nu för de olika bidragsformerna beräknade beloppen inte bör betraktas som bindande, utan att Kungl. Maj:t skall äga disponera tillgängliga anslagsmedel för de behov, som befinner mest angelägna.

Enligt de nu framlagda förslagen uppgår anslagsbehovet för nästa budgetår — med beaktande av det av socialstyrelsen angivna odisponerade beloppet å anslaget, ca 1 533 000 kronor — till 1 267 000 kronor. Detta belopp föreslås avrundat till 1 250 000 kronor.

Utskottet. Av propositionen framgår att det på grund av vissa förseningar icke visat sig möjligt att fullfölja den för innevarande budgetår uppställda målsättningen om en utökning av platsantalet på de allmänna, statliga och erkända, anstalterna till omkring 2 100. För att målsättningen skall kunna förverkligas erfordras ytterligare drygt 250 platser vid erkända anstalter. Utskottet anser i likhet med departementschefen att det är angeläget att medel ställes till förfogande för att möjliggöra ett realiserande under nästa budgetår av en sådan utökning av platsantalet.

Utskottet har i tidigare sammanhang uttalat att det synes motiverat att genom en höjning av bidragen stimulera till en fortsatt utbyggnad av inackorderingshemsverksamheten. I avvaktan på att nykterhetsvårdsutredningen hinner slutföra sitt uppdrag i fråga om denna bidragsform tillstyrker utskottet att bidragsbeloppet i enlighet med departementschefens förslag höjes till högst 5 000 kronor per plats eller till samma maximibelopp som gäller för det av riksdagen förra året beslutade anordningsbidraget till enskilda vårdanstalter.

Under åberopande av det anförda och då utskottet icke heller funnit anledning till erinran mot beräkningen av medelsbehovet under anslaget hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1958 förordade ändrade grunderna för bidrag till anordnande av inackorderingshem för alkoholmissbrukare, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1958;

b) till *Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 1 250 000 kronor.

53:o) **Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 59, s. 101—110) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade ändringar av grunderna för bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter samt inackorderingshem för alkoholmissbrukare, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1958, dels ock till *Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 15 600 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 11 800 000 kronor.

Från detta anslag utgår bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare, ersättning för vissa särskilda vårdkostnader vid erkända anstalter, bidrag till driftkostnader vid inackorderingshem för omhändertagande av alkoholmissbrukare under fritiden samt bidrag till kostnader för familjevård av alkoholmissbrukare. Enligt särskilt bemyndigande av riksdagen kan vidare från anslaget under budgetåret 1957/58 utgå bidrag till anskaffande av inventarier m. m. för anordnande av provisoriska vårdplatser.

Socialstyrelsen har föreslagit en betydande höjning av driftkostnadsbidragen till de statsunderstödda (erkända och enskilda) vårdanstalterna för alkoholmissbrukare. Som skäl härför har styrelsen i huvudsak åberopat allmänna kostnadsökningar av automatisk karaktär samt behovet av att förbättra vården vid anstalterna. Den kostnadsnivå, på vilken de nuvarande bidragsbeloppen grundats, har enligt styrelsens beräkningar stigit med belopp motsvarande drygt en krona per vård dag. Härutöver bör enligt socialstyrelsens mening hänsyn tas till kostnadsstegringar, som kan komma att inträda under de närmaste två åren. Rörande förbättringen av anstaltsvården har socialstyrelsen särskilt pekat på de kostnader, som uppkommer för medicinsk vård och psykologisk behandling på anstalterna.

Vad angår de allmänna kostnadsökningarna kan departementschefen inte förorda, att en höjning av bidragsbeloppen grundas på andra löne- och prisökningar av denna art än sådana, som redan inträffat eller eljest kan med säkerhet beräknas. De nu kända kostnadsökningarna anses kunna beräknas till belopp, som motsvarar omkring en krona 50 öre per vård dag. Gällande maximibelopp för driftbidragen bör höjas i enlighet härmed. Departementschefen föreslår, att garantibidraget höjes från 12 till 13 kronor för dag och vårdplats samt beläggningsbidraget från 8 kronor till 8 kronor 50 öre för dag och vårdad person. De nya bidragsbeloppen bör tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1958.

Av de erkända anstalterna har hittills endast en, Vårnåshemmet, försetts med särskild vårdavdelning för medicinsk behandling av de intagna, vilken avdelning nyligen tagits i bruk. Ytterligare några sådana avdelningar planeras. Det synes inte vara uteslutet, att de med en dylik vårdavdelning förenade kostnaderna kan bli så stora, att de inte helt täcks av de vanliga driftbidragen. För att denna medicinska verksamhet skall kunna upprätthållas, kan det sålunda bli nödvändigt att i någon form tillföra vederbörande anstalt ytterligare bidragsmedel. En lämplig form härför anses vara, att Kungl. Maj:t erhåller befogenhet att, i den mån de vanliga driftbidragen inte förslår till täckande av ifrågasvarande kostnader, bevilja ytterligare garantibidrag intill ett belopp av en krona för dag och vårdplats.

En utökning av de medicinska vårdresurserna vid anstalterna utgör ett led i strävandena att genom aktiva åtgärder förbättra vården och därmed även vårdresultaten. Departementschefen finner det angeläget, att även andra vägar prövas, då det gäller att nå detta syfte. Härvid anses särskilt en utökning av den psykologiska behandlingen vara av intresse. I detta sammanhang erinras om att departementschefen vid behandlingen av socialstyrelsens avlöningsanslag för nästa budgetår beräknat medel för att möjliggöra viss förstärkning av nykterhetsvårdsbyrån i syfte att få till stånd en av styrelsen ledd instruktionsverksamhet vid anstalterna i frågor rörande psykologisk klientelbehandling. Departementschefen räknar därför med att en viss utökning av denna behandling vid flertalet anstalter skall kunna komma till stånd utan att större kostnader härför skall behöva uppkomma för anstalterna. För att vinna större erfarenhet av denna behandlingsform kan det emellertid komma att visa sig lämpligt att på försök vid någon eller några anstalter ge verksamheten sådan omfattning, att viss personalförstärkning befinner sig erforderlig. Om kostnaderna härför inte kan inrymmas under de vanliga driftbidragen, bör särskilt bidrag kunna beviljas enligt samma grunder, som nyss förordats beträffande medicinska vårdavdelningar. Det bör ankomma på socialstyrelsen att uppgöra plan för försöksverksamheten. I den mån planen innebär personalökning, som beräknas medföra behov av särskilt bidrag, bör den före verksamhetens påbörjande underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Det föreslås sålunda, att fr. o. m. den 1 juli 1958 garantibidrag skall kunna utgå med högst en krona utöver eljest gällande maximibelopp till anstalter, vilkas utgifter är särskilt höga på grund av kostnader för medicinsk vårdavdelning eller andra särskilda vårdanordningar, som med Kungl. Maj:ts medgivande vidtages i syfte att förbättra vårdresultaten. Sådan förhöjning av bidraget bör kunna beviljas även i andra fall än de nu nämnda, om särskilda skäl därtill finns, t. ex. ökade driftkostnader i samband med brandolycka e. d.

Behovet av medel till driftbidrag under nästa budgetår beräknas på följande sätt. Med hänsyn till vad departementschefen under nästföregående anslagspunkt anfört om anordningsbidrag till erkända och enskilda anstalter anses anslagsberäkningen kunna grundas på det antagandet, att antalet vårdplatser i genomsnitt under budgetåret 1958/59 kommer att uppgå till 1 550 vid erkända anstalter samt till 275 platser vid enskilda anstalter. Antalet vård dagar under budgetåret kan då uppskattas till 510 000 vid erkända och 90 000 vid enskilda anstalter. I enlighet härmed och under förutsättning, att maximibeloppen för bidragen såsom tidigare föreslagits höjs med 1 krona 50 öre, kan medelsbehovet för driftbidrag beräknas till 11 600 000 kronor för erkända och 2 000 000 kronor för enskilda anstalter. Den föreslagna särskilda höjningen av garantibidraget anses inte föranleda så stora utgifter under nästa budgetår, att något särskilt belopp härför behöver beräknas.

Behovet av medel till ersättningar för särskilda vårdkostnader beräknas i huvudsaklig överensstämmelse med socialstyrelsens förslag till 1 100 000 kronor.

Nykterhetsvårdsutredningen har bl. a. föreslagit ändring av vissa villkor, som är förknippade med driftbidragen till inackorderingshem. Enligt gällande bestämmelser får hemmet av den inackorderade inte ta ut inackorderingsavgift med högre belopp än socialstyrelsen finner skäligt, dock högst 5 kronor för dag, eller avgift för särskild förmån med högre belopp än en krona för dag. Då en avgift av denna storlek i många fall är alltför låg i förhållande till nuvarande inkomstnivå föreslår utredningen, att de angivna maximibeloppen skall utgå ur bidragsförfattningen. Den nuvarande bestämmelsen, att beläggningsbidrag utgår endast för den som är obemedlad eller mindre bemedlad och ställd under övervakning enligt nykterhetsvårdslagen, bör enligt utredningens förslag slopas, bl. a. för att denna vårdform skall kunna användas även för mindre avancerade fall av alkoholmissbruk. De sålunda föreslagna ändringarna av bidragsreglerna, mot vilka erinringar inte framförts i remissyttrandena, tillstyrker departementschefen och föreslår, att de genomförs fr. o. m. den 1 juli 1958.

Medelsbehovet för driftbidrag till inackorderingshem kan, om antalet vårdplatser vid sådana hem under nästa budgetår antages uppgå till i genomsnitt 275, beräknas till omkring 860 000 kronor.

För bidrag till familjevård av alkoholmissbrukare bör i enlighet med socialstyrelsens förslag beräknas ett belopp av 40 000 kronor. Också detta bidrag bör, såsom socialstyrelsen föreslagit, utsträckas till att omfatta även sådan alkoholmissbrukare, som ej är ställd under övervakning enligt nykterhetsvårdslagen.

Slutligen erinras om det av riksdagen för innevarande budgetår lämnade bemyndigandet för Kungl. Maj:t att från förevarande anslag lämna speciella bidrag för anordnande av provisoriska vårdplatser. Detta bemyndigande, som under år 1957 inte tagits i anspråk, anses inte behöva förlängas.

Anslagsbehovet för nästa budgetår uppgår enligt de nu framlagda förslagen och beräkningarna till 15 600 000 kronor.

Utskottet tillstyrker departementschefens förslag att gällande maximibelopp för driftbidragen på grund av de allmänna kostnadsökningarna höjes på så sätt, att garantibidraget ökas från 12 till 13 kronor för dag och vårdplats samt beläggningsbidraget från 8 kronor till 8 kronor 50 öre för dag och vårdad person.

Med hänsyn till det angelägna behovet av en utökning av de medicinska vårdresurserna och den psykologiska behandlingen vid anstalterna tillstyrker utskottet vidare departementschefens förslag att garantibidrag skall kunna utgå med högst en krona utöver eljest gällande belopp till anstalter, vilkas utgifter är särskilt höga på grund av kostnader för medicinsk vårdavdelning eller andra särskilda vårdanordningar. Utskottet vill heller icke motsätta sig att sådan förhöjning av bidraget skall kunna beviljas även i andra fall, om särskilda skäl därtill finns.

Departementschefens förslag om vissa ändringar av bidragsreglerna för inackorderingshem föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Åberopande det anförda får utskottet, som även funnit sig kunna godtaga anslagsberäkningen, hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1958 förordade ändringarna av grunderna för bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter samt inackorderingshem för alkoholmissbrukare, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1958;

b) till *Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 15 600 000 kronor.

54:o) **Vissa ombyggnads- och reparationsarbeten vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare.** Kungl. Maj:t har (punkt 60, s. 111—117) föreslagit riksdagen att till Vissa ombyggnads- och reparationsarbeten vid

erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 71 000 kronor.

Anslag för ifrågavarande ändamål anvisades senast för budgetåret 1955/56 i form av ett reservationsanslag å 327 000 kronor, avseende sista etappen av en av 1953 års riksdag beslutad upprustning av anstalterna.

Departementschefen anför, att för vissa ombyggnads- och reparationsarbeten vid Holmforshemmet, Kurön och Älvgården har tidigare anvisats statsbidrag i enlighet med den av 1953 års riksdag godkända planen för upprustning av de erkända vårdanstalterna för alkoholmissbrukare. Emellertid har kostnaderna för dessa numera utförda arbeten överstigit vad som anvisats därför, bl. a. på grund av att allmänna kostnadsökningar inträffat samt att arbetena blivit mera omfattande än som från början beräknades. Särskilt stor är kostnadsökningen vid Kurön, för vilken anstalt redovisas ett medelsbehov för ombyggnads- och reparationsarbeten av 433 000 kronor utöver det beviljade statsbidraget av 175 000 kronor. Beviljad ersättning för mistad fiskerätt vid anstalten minskar dock detta medelsbehov till drygt 300 000 kronor. Ehuru departementschefen finner det mindre tillfredsställande, att arbetena utan medgivande av statsmakterna givits en omfattning, som så väsentligt överstiger den av statsmakterna angivna ramen därför, vill departementschefen dock inte motsätta sig, att anstalten beredes ersättning för de uppkomna kostnadsökningarna. Särskilt anslag härtill kan departementschefen emellertid inte tillstyrka men motsätter sig dock ej att ifrågavarande kostnader i den mån det är möjligt successivt får bestridas av de till anstalten utgående driftbidragen. Då anstalten f. n. inte åtnjuter driftbidrag med maximibelopp, lämnar dessa bidrag utrymme för en sådan successiv täckning av kostnaderna.

Motsvarande möjligheter att av driftmedel bestrida de uppkomna kostnadsökningarna vid Holmforshemmet och Älvgården torde inte föreligga, då högsta möjliga driftbidrag redan utgår till dessa två anstalter. Det föreslås därför, att särskilda bidrag på 41 000 resp. 30 000 kronor anvisas för att täcka ifrågavarande kostnader.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sunne m. fl.* (I: 164) och den andra inom andra kammaren av herr *Nelander m. fl.* (II: 187), har hemställts, dels att maximala driftbidrag skall utgå till Frälsningsarméns vårdanstalt Kurön för kommande budgetår och att förhöjningen användes till ett successivt täckande av uppkommen brist, dels att ett extra garantibidrag å högst en krona får på grund av de särskilda anförda omständigheterna utgå till Kurön för nästa budgetår, dels ock att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an hålla, att frågan om täckning av kostnadsökningarna för ombyggnads- och reparationsarbetena måtte tagas upp till förnyad prövning vid budgetbehandlingen för året 1958/59.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionen II:187.

Utskottet. Som framgår av departementschefens redogörelse har ifrågasvarande byggnadsarbeten vid Kurön utan statsmakternas medgivande givits en omfattning som väsentligt överstiger den av statsmakterna angivna ramen härför. Utskottet vill dock i likhet med departementschefen icke motsätta sig att anstalten erhåller ersättning för de uppkomna kostnadsökningarna. Däremot kan utskottet icke biträda förslaget i motionerna I:164 och II:187 att ersättningen skall bestämmas att utgå efter andra grunder än departementschefen har förordat.

Åberopande det anförda får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I:164 och II:187 till *Vissa ombyggnads- och reparationsarbeten vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 71 000 kronor.

55:o) **Tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61, s. 118), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 200 000 kronor med hänsyn till belastningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

56:o) **Utbildning av nykterhetsvårdspersonal.** Kungl. Maj:t har (punkt 62, s. 118—128) föreslagit riksdagen att till Utbildning av nykterhetsvårdspersonal för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

Departementschefen anför, att han bl. a. vid behandlingen av socialstyrelsens avlöningsanslag och anslaget till driftbidrag till vårdanstalter för alkoholmissbrukare framhållit betydelsen av medicinsk och psykologisk klientelbehandling i syfte att förbättra vårdresultaten vid anstalterna. En ökad användning av dessa speciella behandlingsformer utgör dock endast ett led i arbetet på att förbättra anstaltsvården. En viktig förutsättning för att anstalterna skall kunna fylla sina uppgifter såsom vårdinstitutioner är att såväl den ledande personalen som den lägre vård- och tillsynspersonalen äger tillräckliga kunskaper rörande den anstaltsmässiga vården och behandlingen av alkoholmissbrukare. Då möjligheterna till sär-

skild utbildning av detta slag hittills varit mycket begränsade, finner departementschefen det angeläget, att förbättrade utbildningsmöjligheter kommer till stånd.

Socialstyrelsen lade redan år 1954 fram en plan för personalutbildning inom nykterhetsvården. På grund av den kritik, som vid remissbehandlingen riktades mot denna plan, erhöll styrelsen uppdrag att göra en översyn av densamma. Därefter har styrelsen avgivit nytt förslag till sådan utbildning. Enligt detta förslag skall utbildningen uppdelas i två linjer, den ena för annan vårdpersonal vid anstalterna än föreståndare och assistenter och den andra för sistnämnda befattningshavare samt länsnykterhetsnämndernas konsulenter och assistenter.

Med hänsyn till de delade meningar, som framkommit beträffande socialstyrelsens förslag till högre utbildning, finner departementschefen det lämpligt, att nykterhetsvårdsutredningen såsom utredningen själv avsett tar upp denna fråga till närmare behandling. I avvaktan på blivande förslag från utredningen är departementschefen inte beredd att nu föreslå någon mera omfattande högre utbildning för nykterhetsvårdspersonal. Emellertid har utredningen framfört tanken, att under nästa budgetår skulle för föreståndare, assistenter och annan befördrad vårdpersonal vid anstalterna anordnas korta informationskurser med tonvikt på medicinska och psykologiska behandlingsfrågor. I avbidan på en lösning av frågan om den högre anstaltspersonalens utbildning anser departementschefen detta vara ett uppslag att ta vara på och förordar därför, att för nästa budgetår medel beräknas för anordnande på försök av en kurs av nu angivet slag. Till beräkningen av medelsbehovet härför återkommer departementschefen i det följande.

Den av socialstyrelsen föreslagna utbildningen för den lägre vård- och tillsynspersonalen omfattar dels aspiranttjänstgöring och dels en s. k. grundkurs. Aspiranttiden förutsättes i regel uppgå till omkring ett år, varunder aspiranten skall erhålla utbildning enligt en individuell plan, som upprättas av en studiedelegation vid den anstalt, där han är anställd. I denna plan skall ingå kortare tids tjänstgöring vid andra anstalter för alkoholmissbrukare. Grundkursen är avsedd för godkända aspiranter, under en övergångstid även för ordinarie och extra ordinarie befattningshavare vid anstalterna. Den föreslås få internatkaraktär och en längd av en månad. Vid denna kurs skall meddelas undervisning i psykologi, alkoholismens uppkomst, symtom och behandling, arbets- och gruppterapi, eftervårdsfrågor m. m. Aspirantutbildning och genomgång av grundkurs föreslås skola utgöra kompetensvillkor för ordinarie eller extra ordinarie anställning vid de allmänna vårdanstalterna.

Socialstyrelsens förslag rörande den lägre utbildningen har — utom såvitt angår förslaget att utbildningen skall utgöra kompetensvillkor, i vilken del förslaget avstyrkts i flera remissyttranden — i stort sett godtagits vid

remissbehandlingen. En hel del önskemål har dock framförts om komplettering av både aspirantutbildningen och grundkursen i olika hänseenden. I flera yttranden har vidare framhållits, att kurserna till en början bör i första hand avse redan anställd personal. För egen del anser departementschefen sig böra förordna, att utbildning för den lägre personalen vid anstalterna påbörjas, huvudsakligen i överensstämmelse med socialstyrelsens förslag men med vissa modifikationer. Departementschefen framhåller sålunda, att utbildningen till en början bör bedrivas som en försöksverksamhet och att därför planen för densamma inte bör definitivt utformas förrän närmare erfarenheter vunnits. Under detta försöksstadium bör även beaktas de önskemål rörande aspirantutbildningens och grundkursens utformning, som framkommit i remissyttrandena. Departementschefen anser det vidare naturligt, att kurser av detta slag under den första tiden främst inriktas på att tillgodose behovet av utbildning av nuvarande befattningshavare vid anstalterna. Förslaget att genomgången utbildning skulle utgöra villkor för erhållande av ordinarie eller extra ordinarie tjänst kan han inte tillstyrka. Syftet med ett sådant villkor anses bättre tillgodoses genom tillskapande av utbildningsmöjligheter av tillräcklig omfattning. Vad angår kurstiden kan departementschefen inte förordna, att densamma nu göres längre än vad som gäller för motsvarande kurser för personal vid ungdomsvårdsskolorna d. v. s. tre veckor.

Såsom socialstyrelsen föreslagit bör deltagarna i dessa kurser erhålla oavkortad lön under kurstiden. Detsamma bör gälla deltagare i den förut nämnda informationskursen för den högre personalen vid anstalterna. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser om angivna löneförmåner.

Vad i det föregående förordats innebär endast en partiell lösning för den närmaste tiden av frågan om personalutbildningen på nykterhetsvårdens område. Med hänsyn härtill är departementschefen inte beredd att i förevarande sammanhang ta ställning till det i några remissyttranden berörda spørsmålet om anordnande av en för flera vårdområden gemensam utbildning. Departementschefen finner inte heller anledning till att denna begränsade utbildningsverksamhet skulle anordnas på annat sätt än som s. k. inomverksutbildning. Det bör sålunda ankomma på socialstyrelsen att planera och leda kursverksamheten.

Socialstyrelsen har hemställt, att medel för nästa budgetår skulle anvisas för anordnande av en grundkurs för omkring 40 deltagare. Med hänsyn till det stora utbildningsbehovet föreslår departementschefen att medel beräknas för utbildning av omkring 60 befattningshavare tillhörande de allmänna vårdanstalternas lägre vård- och tillsynspersonal, fördelade på två kurser. Med tillämpning av samma beräkningsgrunder, som gäller för motsvarande utbildning av ungdomsvårdsskolornas personal, kan kostnaderna för två sådana kurser beräknas till sammanlagt omkring 37 000 kronor.

Den föreslagna informationskursen för anstaltens ledande personal har av nykterhetsvårdsutredningen beräknats kosta 8 000 kronor under förutsättning att kursen omfattar 30 deltagare och sex dagar. Mot denna beräkning har departementschefen intet att invända. För de av honom förordade kurserna skulle sålunda under nästa budgetår erfordras 45 000 kronor. Medel härför anses böra anvisas under ett särskilt reservationsanslag med benämningen Utbildning av nykterhetsvårdspersonal.

Från anslaget till Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. utgår ett belopp av 25 000 kronor för anordnande av en kurs för tjänstemän inom nykterhetsvården, den s. k. Bergendalskursen, vilken främst avser kommunalanställda befattningshavare. Socialstyrelsen har hemställt om oförändrat bidrag för detta ändamål under nästa budgetår, vilket förslag departementschefen godtar. Emellertid anses det lämpligt, att medel till all egentlig personalutbildning inom nykterhetsvården anvisas under ett och samma anslag. Förevarande bidrag bör därför överföras till det föreslagna nya utbildningsanslaget, vilket sålunda bör för nästa budgetår uppföras med (45 000 + 25 000) 70 000 kronor. Anslaget till Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. bör i enlighet härmed minskas med nämnda belopp av 25 000 kronor.

Slutligen framhålles, att de nu beräknade kostnaderna för de olika kurserna är ungefärliga och att hinder inte bör möta för socialstyrelsen att i den mån så befinnes lämpligt företa mindre jämkningar beträffande fördelningen av anslaget mellan kurserna.

Utskottet. Under erinran om att i propositionen förordade åtgärder endast innebär en partiell lösning för den närmaste tiden av frågan om personalutbildningen på nykterhetsvårdens område får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må till *Utbildning av nykterhetsvårdspersonal* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

57:o) **Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 63, s. 128—130), vilket innebär en ökning av anslaget med 215 000 kronor, varav 65 000 kronor för förstärkning av nämndernas biträdespersonal och 150 000 kronor med anledning av 1957 års lönerrevision och löneklassuppflyttningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för länsnykterhetsnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	74 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 255 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	197 200
	Summa kronor 1 527 000;

b) till *Länsnykterhetsnämnderna*: *Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 527 000 kronor.

58:o) **Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 64, s. 131 och 132), vilket innebär en ökad medelsanvisning till länsnykterhetsnämndernas löpande reseverksamhet med 10 000 kronor och till expenser, hyror m. m. med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 524 000 kronor.

59:o) **Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder.** Kungl. Maj:t har (punkt 65, s. 132—146) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade grunder för bidrag till alkoholpolikliniker, dels ock till Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 000 kronor.

Statsbidrag utgår till bestridande av kostnaderna för nykterhetsnämndernas verksamhet till fullgörande av de uppgifter, vilka åligger nämnderna enligt gällande författningar. Bidraget utgör fr. o. m. den 1 juli 1957 75 % — dessförinnan 60 % — av de godkända kostnaderna för sådan verksamhet, beträffande vilken ersättning eller bidrag av statsmedel ej utgår i särskild ordning. Från anslaget utgår statsbidrag till bl. a. polikliniker för alkoholmissbrukare.

Ett av de viktigaste syftena med den av 1954 års riksdag antagna lagen om nykterhetsvård var att åstadkomma en förskjutning av tyngdpunkten i nykterhetsvården från tvångsmässig anstaltsvård till förebyggande öppen vård på ett tidigt stadium av alkoholmissbruk. För att kommunerna skulle erhålla en kraftig stimulans till att öka sina insatser på detta område infördes samtidigt ett statsbidrag, uppgående till 60 % av nykterhetsnämndernas kostnader. Bidragsprocenten har sedermera genom beslut av 1957 års riksdag höjts till 75. Bidrag enligt dessa grunder utgår bl. a. till kostnaderna för av kommunerna anordnade polikliniker för alkoholmissbrukare. Verksamheten vid sådana polikliniker utgör enligt departementsche-

fens mening en mycket betydelsefull del av den öppna nykterhetsvården. Det torde vara en allmän uppfattning att en ökad användning av denna vårdform är önskvärd.

Då verksamheten vid alkoholpolikliniker avser bl. a. medicinsk och psykiatrisk behandling, utgör den samtidigt en del av sjukvården i vidsträckt mening. Ett stort antal fall av alkoholmissbruk vårdas också inom den egentliga sjukvårdens ram, bl. a. på sinnessjukhus samt medicinska och psykiatriska lasarettavdelningar. Härav följer, att frågan om poliklinikverksamheten på längre sikt både organisatoriskt och finansiellt utgör en del av det större frågekomplex, som avser den långsiktiga planeringen på sjukvårdens, framför allt den öppna mentalsjukvårdens, område. Denna planering och därmed sammanhängande spörsmål är föremål för behandling inom flera pågående utredningar. Nykterhetsvårdsutredningen har framhållit, att dess förslag rörande poliklinikverksamheten bör betraktas som ett provisorium och att utredningen räknar med att återkomma till frågan om planeringen på längre sikt av de medicinska inslagen i den öppna nykterhetsvården. Med hänsyn till det påtagliga behovet kan en utbyggnad av de polikliniska vårdmöjligheterna inte anstå i avvaktan på slutresultaten av utredningsarbetet. De pågående utredningarna synes emellertid motivera en viss försiktighet i fråga om ändringar av gällande bestämmelser rörande statens stöd till poliklinikverksamheten. Mot denna allmänna bakgrund övergår departementschefen därefter till att behandla de av nykterhetsvårdsutredningen framlagda förslagen.

Av landsting anordnade alkoholpolikliniker förekommer ännu i ganska liten omfattning. Utredningen anser, att det aktuella behovet av insatser på detta område inte kan tillgodoses enbart genom åtgärder av primärkommunerna och att det därför är angeläget, att landstingens resurser utnyttjas. Utredningen anför visserligen flera skäl mot en utsträckning av statsbidragsrätten till att omfatta även landstingen men anser likväl övervägande skäl tala för att landstingskommun skall erhålla statsbidrag till alkoholpoliklinik efter samma grunder, som gäller för primärkommun.

Vid bedömningen av detta förslag bör erinras om att de nuvarande, av 1954 års riksdag fastställda statsbidragsreglerna vilar på den uppfattningen, att poliklinisk vård av alkoholmissbrukare är en del av den öppna nykterhetsvården och därmed en primärkommunal angelägenhet. Sambandet mellan denna poliklinikvård och sjukvården i övrigt kan måhända framdeles ge anledning till ett ändrat ställningstagande i denna fråga. Ett sådant ställningstagande måste bli beroende på bl. a. resultaten av de förut nämnda utredningarna. Man synes därför tills vidare inte böra frångå det betraktelsesätt, som präglade 1954 års beslut. Detta ställningstagande bör inte uppfattas så, att landstingen enligt departementschefens mening inte borde medverka i arbetet på att vidga användningen av den polikliniska vården för alkoholmissbrukare. Av landstingsförbundets yttrande framgår emellertid, att

landstingen — som enligt förbundets mening i första hand bör inrikta sina ansträngningar på ett snabbt tillskapande av psykiatriska lasarettavdelningar — endast i begränsad omfattning kan beräknas vidtaga åtgärder för sådan poliklinisk vård. I den mån så sker anses det naturligt, att landstingens medverkan planeras i nära samarbete med berörda kommuner och länsnykterhetsnämnder. I detta sammanhang framhålls vidare, att det icke ansetts vara en nödvändig förutsättning för statsbidrag, att poliklinik drives i nykterhetsnämnds egen regi. Sålunda har Stockholms stad erhållit statsbidrag för poliklinikverksamhet, som bedrivs av sjukhusdirektionen men bekostas av nykterhetsnämnden. På sådan indirekt väg kan statsbidrag utgå även till poliklinikverksamhet, som bedrivs av annan huvudman. Hinder anses inte föreligga mot en liknande form för bidragsgivning till verksamheten vid poliklinik, som drives av landsting. I avvaktan på ett slutligt ställningstagande till frågan om poliklinikvårdens organisation och finansiering anser departementschefen en sådan indirekt bidragsgivning inom ramen för gällande bidragssystem tills vidare vara att föredraga framför ett direkt statsbidrag till landstingen.

Poliklinikverksamhet utgör i princip en helt öppen vårdform. Nykterhetsvårdsutredningen har emellertid föreslagit, att — såsom redan nu i viss utsträckning sker — sängplatser, som anordnas i direkt anslutning till alkoholpoliklinik, under vissa förutsättningar skall i statsbidragshänseende få betraktas som en del av polikliniken. Som skäl härför har utredningen anfört, att det — ehuru principiella invändningar kan resas mot en sådan utvidgning av poliklinikbegreppet — i rådande läge synes nödvändigt att utnyttja möjligheterna att genom enkla anordningar i anslutning till polikliniker i någon mån skapa en ersättning för de otillräckliga sjukhusresurserna. Utredningen framhåller vidare vikten av att vård på s. k. avgiftningsavdelning i anslutning till alkoholpoliklinik avgränsas från den egentliga sjukhusvården. Enligt utredningens förslag bör därför som statsbidragsgrundande inte godtas större antal sängplatser, än som kan anses erforderligt för poliklinikpatienter, som är i behov av kortvarig avgiftningsbehandling. Tiden för sådan behandling bör begränsas till högst en vecka. Som ytterligare förutsättning för statsbidrag föreslås gälla, att vårdplatserna inte ingår i annan sjukvårdsinrättning.

Mot förslaget om inrättande av vårdavdelningar vid poliklinikerna har i flera yttranden framförts erinringar av principiell art. Det har framhållits bl. a., att det här är fråga om en form av sjukhusvård, som kräver omfattande sjukvårdstekniska resurser. Sådan vård borde meddelas på de vanliga sjukvårdsinrättningarna och av sjukvårdens huvudmän. Förslaget har ansetts strida mot strävandena att få till stånd ett enhetligt huvudmannaskap för all sluten sjukvård.

Även om departementschefen har förståelse för dessa invändningar, anser han, att det i rådande läge på nykterhetsvårdens område finns vissa

praktiska skäl, som talar för att vårdresurserna för alkoholmissbrukare utökas på det sätt som utredningen föreslagit. Därvid förutsättes, att det huvudsakligen är i de största städerna som det föreligger behov av sängplatser i anslutning till alkoholpoliklinik och att behovet på andra orter inskränker sig till enstaka eller ett fåtal platser. Till poliklinik bör anslutas endast sådana platser, som inte användes för annat än kortvarig vård med karaktär av tillfälligt omhändertagande i syfte att meddela avgiftningsbehandling. Föreligger behov av egentlig sjukhusvård får detta tillgodoses inom sjukvårdsorganisationen. Såsom utredningen föreslagit bör vidare såsom villkor för statsbidrag gälla, att sängplatserna inte ingår i en sjukvårdsinrättning. Under de nu angivna förutsättningarna tillstyrker departementschefen, att statsbidraget till alkoholpoliklinik får omfatta även sängplatser, som anordnats i anslutning till polikliniken. Statsbidraget till sådana sängplatser bör emellertid betraktas som ett provisorium i avvaktan på ökade resurser inom sjukvården, bl. a. den psykiatriska lasarettsvården, och på resultatens av de i det föregående nämnda utredningarna.

Vad angår frågan om de slag av kostnader för anordnande och drift av alkoholpolikliniker, som bör vara statsbidragsgrundande, ansluter departementschefen sig till nykterhetsvårdsutredningens förslag. Statsbidrag bör sålunda inte utgå till andra kostnader för anordnande av poliklinik än sådana, som avser anskaffande av utrustning. Däremot bör i de statsbidragsgrundande driftkostnaderna få inräknas skälig hyra för polikliniklokaler, oavsett om dessa är förhyrda eller tillhör huvudmannen för polikliniken, vilket synes stå i överensstämmelse med de av 1954 års riksdag godkända grunderna för ifrågavarande statsbidrag.

Vad angår anslagsberäkningen för nästa budgetår har socialstyrelsen utgått från att nykterhetsnämndernas statsbidragsberättigade utgifter, som under år 1956 uppgick till 7 795 000 kronor, under år 1958 skall stiga till omkring 16 335 000 kronor, varvid anslagsbehovet skulle uppgå till 12 250 000 kronor. Något säkert underlag för en närmare beräkning av medelsbehovet finnes inte. Departementschefen förordar, att anslaget för nästa budgetår i huvudsaklig överensstämmelse med socialstyrelsens förslag uppföres med 12 000 000 kronor.

Utskottet. Vid bedömningen av nykterhetsvårdsutredningens förslag att landstingskommun skall erhålla statsbidrag till alkoholpoliklinik efter samma grunder, som gäller för primärkommun, har departementschefen erinrat om att de nuvarande vid 1954 års riksdag fastställda bidragsreglerna vilar på den uppfattningen att poliklinisk vård av alkoholmissbrukare är en del av den öppna nykterhetsvården och därmed en primärkommunal angelägenhet. Utskottet delar departementschefens mening att man i avvaktan på resultatens av pågående utredningar på sjukvårdens område tills vidare inte bör frångå det betraktelsesätt som präglade 1954 års beslut.

Utskottet anser emellertid därför inte att landstingens medverkan i utbyggnaden av den polikliniska vården för alkoholmissbrukare kan undvåras. Som departementschefen erinrat har Stockholms stad erhållit statsbidrag för poliklinisk verksamhet, som bedrivs av sjukhusdirektionen men bekostas av nykterhetsnämnden. Utskottet instämmer i departementschefens åsikt att en sådan indirekt bidragsgivning inom ramen för gällande bidragssystem även för landstingens vidkommande tills vidare är att föredraga framför ett direkt statsbidrag till landstingen.

Under erinran att utskottets vederbörande avdelning tagit närmare del av Stockholms stads poliklinikverksamhet för alkoholmissbrukare finner utskottet övervägande praktiska skäl tala för departementschefens förslag att statsbidraget till alkoholpoliklinik får omfatta även sängplatser som anordnas i anslutning till sådan klinik i syfte att meddela avgiftningsbehandling. Som departementschefen anfört bör härmed avses platser som endast användes för kortvarig vård. Om någon absolut tidsgräns härför behöver uppställas synes utskottet tveksamt. I varje fall bör gränsen enligt utskottets mening icke dragas så snävt eller till högst en vecka som nykterhetsvårdsutredningen föreslagit.

Vad departementschefen i övrigt anfört har icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1958 förordade grunderna för bidrag till alkoholpolikliniker;

b) till *Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 000 kronor.

60:o) **Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 66, s. 147 och 148) föreslagit riksdagen att till Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 72 500 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 97 500 kronor.

Departementschefen har vid behandlingen i det föregående av socialstyrelsens förslag till plan för specialutbildning av viss nykterhetsvårdspersonal föreslagit, att ett särskilt anslag anvisas för sådan utbildning, att det från förevarande anslag utgående bidraget till anordnande av en kurs för tjänstemän inom nykterhetsvården överföres till det nya anslaget och att förevarande anslag minskas med det belopp, som för innevarande budgetår anvisats för nämnda kurs, 25 000 kronor. Någon höjning av medelsanvisningen för under anslaget kvarstående bidragsändamål föreslås inte. Anslaget föreslås sålunda uppfört med 72 500 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehåft följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Carlqvist m. fl.* (I: 33) och den andra inom andra kammaren av fru *Holmqvist m. fl.* (II: 36), i vilka har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om uppdrag åt CFN att i samarbete med socialstyrelsen undersöka möjligheterna att anordna kursverksamhet för alkoholskadades familjer inom ramen för nu utgående anslag,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrarna *Danmans* och *Kronstrand* (I: 86) och den andra inom andra kammaren av fröken *Liljedahl m. fl.* (II: 68), i vilka har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att nykterhetsvårdsutredningen måtte få i uppdrag att vidare utreda formerna för övervakning av alkoholskadade genom s. k. arbetsledare samt möjligheten av statligt stöd åt densamma.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna II: 36 och II: 68.

Utskottet. Motionerna I: 33 och II: 36 syftar huvudsakligen till att ge hustrur till alkoholskadade upplysning om alkoholskadades svårigheter m. m., medan motionerna I: 86 och II: 68 tar sikte på åtgärder i syfte att inpassa de alkoholskadade i arbetslivet.

Ehuru utskottet kan instämma i mycket av vad motionärerna anfört finner utskottet, med hänsyn till det allmänna uppdrag som givits nykterhetsvårdsutredningen, det icke erforderligt att riksdagen beslutar någon särskild åtgärd i anledning av motionerna.

Då utskottet inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag, hemställer utskottet,

I. att motionerna I: 33 och II: 36 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

II. att motionerna I: 86 och II: 68 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III. att riksdagen må till *Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 72 500 kronor.

61:0) **Bidrag till länkrörelsen.** Kungl. Maj:t har (punkt 67, s. 148 och 149) föreslagit riksdagen att till Bidrag till länkrörelsen för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 50 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Nykterhetsvårdsutredningen har lagt fram förslag till ändrade grunder

för statsbidrag till länksammanlutningar. Departementschefen anför, att han med hänsyn till den kostnadsökning för staten, som är förenad med ett genomförande av nykterhetsvårdsutredningens förslag till ändrade grunder för statsbidrag till länksammanlutningar, inte är beredd att nu ta ställning till detta förslag. Departementschefen förordar, att statsbidrag till länkrörelsen under nästa budgetår får utgå enligt oförändrade grunder. Anslaget föreslås i enlighet härmed uppfört med oförändrat belopp.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* (I: 88) och den andra inom andra kammaren av herr *Hamrin* i Jönköping *m. fl.* (II: 78), har hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1958/59 som bidrag till länkrörelsen anvisa ett belopp av 100 000 kronor, vilket innebär en höjning med 50 000 kronor av det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 78.

Utskottet är icke berett att i anledning av motionerna förorda någon ökad medelsanvisning. På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 88 och II: 78 till *Bidrag till länkrörelsen* för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 50 000 kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen med dithörande verksamhet

62:0) **Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 75, s. 178—183) föreslagit riksdagen att till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 20 000 000 kronor.

Departementschefen anför, att läget på arbetsmarknaden under år 1957 präglades av i stort sett god balans mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft. Sysselsättningen låg fortfarande på en hög nivå. Inom vissa delar av näringslivet förelåg alltjämt brist på yrkesutbildad arbetskraft. Sysselsättningssvårigheter förekom i första hand för de icke yrkesutbildade. Även om antalet arbetslösa ökade något i förhållande till närmast föregående år var arbetslösheten fortfarande låg.

Utsikterna för den närmaste framtiden är svåra att bedöma. Liksom tidigare har man att räkna med en viss säsongarbetslöshet särskilt vad gäller byggnadsverksamheten. Lokala störningar på arbetsmarknaden inträffar från tid till annan. Säsongarbetslösheten kommer att i första hand mötas med arbetsförmedlingsåtgärder samt en ökad omskolnings- och ut-

bildningsverksamhet i syfte att underlätta omflyttning av arbetskraften. Möjligheterna till omflyttning är emellertid begränsade, varför det torde bli nödvändigt att anordna beredskapsarbeten i minst samma omfattning som under föregående vinter.

Åtgärder syftande till en ökad geografisk rörlighet av arbetskraften bör i nuvarande läge bli föremål för ökad uppmärksamhet. Som medel i nämnda syfte har sedan länge använts rese- och flyttningersättningar till arbetslösa vid flyttning till annan ort. Dessa bestämmelser har numera reviderats för att bl. a. möjliggöra en ökad rörlighet. För att underlätta förflyttning av arbetslösa har Kungl. Maj:t därjämte bemyndigat arbetsmarknadsstyrelsen att innevarande budgetår disponera sammanlagt 5 650 000 kronor, varav 3 000 000 kronor under förevarande anslag och 2 650 000 kronor under anslaget till arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet för anskaffande och uppförande av provisoriska bostäder åt arbetslösa på orter, där brist på arbetskraft föreligger men där bostadsbrist utgör hinder för nyrekrytering. Vidare har Kungl. Maj:t bemyndigat styrelsen att såsom försöksverksamhet innevarande budgetår taga i anspråk medel från arbetslöshetsanslaget för utgivande i arbetslöshetsdrabbade områden av särskilda familjebidrag till familjeförsörjare, som tillträder anställning på annan ort men som inte omedelbart kan erhålla familjebostad där.

Under budgetåret 1956/57 uppgick de sammanlagda utgifterna för arbetsmarknadsreglerande åtgärder till ca 76 000 000 kronor, varav 28 500 000 kronor från arbetslöshetsanslaget och 47 500 000 kronor från sjätte huvudtitelns reservationsanslag till Vissa vägbyggnadsarbeten. Innevarande budgetår står till förfogande för arbetsmarknadsreglerande åtgärder 21 500 000 kronor under det förstnämnda och 28 000 000 kronor under det sistnämnda anslaget, eller sålunda tillhoppa 49 500 000 kronor. Därtill kommer de medel som anvisats å tilläggsstat.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår kan av naturliga skäl någon exakt beräkning av medelsbehovet inte göras. Med beaktande av utgifterna under det sistförflutna budgetåret uppskattar departementschefen det sammanlagda medelsbehovet för arbetsmarknadsreglerande åtgärder till 80 000 000 kronor. Härav beräknas 30 000 000 kronor under arbetslöshetsanslaget. Återstående 50 000 000 kronor bör såsom styrelsen föreslagit beräknas för beredskapsarbeten på vägar och gator. Efter samråd med chefen för kommunikationsdepartementet förordar departementschefen i enlighet med styrelsens förslag, att för ändamålet upptages ett särskilt anslag under femte huvudtiteln, vilket bör avräknas mot automobilskattemedlen. Härom göres hemställan under nästföljande punkt.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Hamrin-Thorell* och herr *Ollén* (I: 219) och den andra inom andra kammaren av herr *Larsson* i Stockholm (II: 270), har hemställts, att riksdagen

måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att en utredning verkställs rörande under statsverkspropositionens femte huvudtitel upptagna arkivarbetares och musikerhjälpas lönevillkor samt att de förslag utredningen kan ge anledning till underställs riksdagen.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionen II: 270.

Utskottet. Under erinran att någon exakt beräkning av medelsbehovet för arbetsmarknadsreglerande åtgärder av naturliga skäl icke kan göras tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag.

Vad angår yrkandet i motionerna I: 219 och II: 270 om utredning av lönevillkoren för arkivarbetare får utskottet erinra, att riksdagen förra året fann ett motionsvis framställt yrkande av samma innebörd, med hänsyn till vad i frågan tidigare förevarit, icke påkalla något initiativ från riksdagens sida. Utskottet anser inte att motionärerna anfört skäl som bör föranleda ett ändrat ståndpunktstagande.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att motionerna I: 219 och II: 270 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

II. att riksdagen må till *Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 000 kronor.

63:o) **Beredskapsarbeten på vägar och gator.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 76, s. 184 och 185) samt under återopande av vad utskottet anfört under nästföregående punkt, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Beredskapsarbeten på vägar och gator* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

64:o) **Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 77, s. 185—188), vilket innebär fortsatt upprustning av maskinberedskapen m. m. inom ramen för beräknade inkomstmedel samt samma avskrivningsbemyndigande som under innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må bemyndiga arbetsmarknadsstyrelsen att under budgetåret 1958/59, utan hinder av gällande bestämmelser angående avskrivning av kronans fordringar, besluta om avskrivning av fordran, uppkommen inom arbetsmarknadsverket, till belopp ej överstigande 500 kronor, beträffande vilken *antingen* omständigheterna ger vid handen att vederbörande icke kan betala sin skuld och enligt styrelsens bedömande ingen eller ringa möjlighet föreligger att

främdeles uttaga betalning, eller ock åtgärder för fordringens bevakande och indrivande bedömes förenade med arbete och kostnader i sådan utsträckning att åtgärderna ej är ekonomiskt lönande, allt såvitt dylika åtgärder ändock icke anses påkallade av andra än ekonomiska förhållanden;

b) till *Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

65:o) **Kostnader för överflyttning av arbetskraft.** Kungl. Maj:t har (punkt 78, s. 188—191) föreslagit riksdagen att till Kostnader för överflyttning av arbetskraft för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 750 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 475 000 kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen har förordat en medelsanvisning för nästa budgetår av 750 000 kronor, varav för omskolning av viss arbetskraft 190 000 kronor, till resebidrag 400 000 kronor, till rekrytering av utländsk hemarbetskraft 25 000 kronor, till kurser för hemsamariter 45 000 kronor, till psykotekniska undersökningar 40 000 kronor, till byggnadsberedningen 20 000 kronor samt till övriga ändamål 30 000 kronor.

Departementschefen anför, att enligt uppgifter, som numera blivit tillgängliga, har kostnaderna för omskolning och annan yrkesutbildning av ensamstående kvinnor m. fl. under de senaste månaderna stigit i snabbare takt än arbetsmarknadsstyrelsen beräknade när anslagsframställningen gjordes. Även utgifterna för resebidragsverksamheten, vilken syftar till att främja rörligheten på arbetsmarknaden, har ökat. Styrelsen har med anledning härav inkommit med framställning om anvisande av 265 000 kronor å tilläggsstat för innevarande budgetår. Enligt departementschefens mening är det angeläget, att tillräckliga medel står till förfogande för den verksamhet, som bekostas från ifrågavarande anslag. Departementschefen anser sig emellertid kunna förutsätta, att de innevarande budgetår under anslaget tillgängliga medlen skall visa sig tillräckliga. För nästa budgetår tillstyrkes, att anslaget anvisas med det av styrelsen föreslagna beloppet 750 000 kronor. Med undantag av rekryteringsåtgärder i fråga om utländsk arbetskraft, vilka departementschefen icke betraktar som erforderliga under nästa budgetår, bör anslaget därvid få disponeras för av styrelsen angivna ändamål ävensom, efter Kungl. Maj:ts medgivande, för åtgärder av likartat slag som i övrigt kan befinnas påkallade med hänsyn till arbetsmarknadsläget.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Sjöström-Bengtsson m. fl.* (I: 160) och den andra inom andra kammaren av fru *Lindskog m. fl.* (II: 183), har hemställts, att riksdagen måtte

medgiva, att bidrag får utgå från den under förevarande anslag uppförda anslagsposten till omskolning av viss arbetskraft för anskaffning av specialredskap och tekniska hjälpmedel till invalidiserade husmödrar samt att detta bidrag i likhet med bidrag för anskaffning av invalidfordon m. m. måtte utgå med $\frac{3}{4}$ av kostnaden.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionen II: 183.

Utskottet. Med anledning av motionärernas förslag att den under förevarande anslag upptagna posten till omskolning av viss arbetskraft även skall kunna tagas i anspråk för bidrag till anskaffande av specialredskap och tekniska hjälpmedel till invalidiserade husmödrar vill utskottet erinra, att ifrågavarande omskolningsverksamhet, vilken även rymmer möjlighet att ge viss näringshjälp, är avsedd för ensamställda kvinnor ävensom i övrigt för medelålders och äldre — manlig och kvinnlig — arbetskraft, för vilken fortsatta försörjningsmöjligheter inom det egna yrket icke kan anses föreligga och vilken utan att kunna hänföras till gruppen partiellt arbetsföra är svårplacerad på arbetsmarknaden. Med denna avgränsning av klientelet synes det utskottet icke böra komma i fråga att under berörda verksamhet inrymma jämväl invalidiserade husmödrar. Alldeles oavsett detta anser utskottet att motionärerna berört en mycket betydelsefull fråga, som emellertid enligt utskottets mening bör ses i ett större sammanhang. Utskottet vill här endast erinra om de förslag, som bostadspolitiska utredningen framlagt till statliga stödåtgärder för specialinredda lägenheter åt invalider.

Under återopande av det anförda får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

I. att motionerna I: 160 och II: 183 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

II. att riksdagen må till *Kostnader för överflyttning av arbetskraft* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 750 000 kronor.

66:o) **Arbetskliniken i Stockholm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 79, s. 191—193), vilket innebär att de nuvarande arvodesbefattningarna som yrkeslärare och sjukgymnast ändras till extra ordinarie befattningar i 15 resp. 12 lönegraden samt oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Arbetskliniken i Stockholm* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 255 400 kronor.

67:o) **Bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdeverksamhet.** Kungl. Maj:t har (punkt 80, s. 193—196) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade grunder för bidrag till avdelningar för

halvskyddad sysselsättning av partiellt arbetsföra samt träningsverkstäder och arbetscentraler för partiellt arbetsföra, dels ock till Bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdsverksamhet för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 900 000 kronor.

Departementschefen tillstyrker arbetsmarknadsstyrelsens förslag att för ifrågavarande bidragsverksamhet nu fastställas preciserade statsbidragsbestämmelser och att anslaget i samband därmed upptages som förslagsanslag.

I fråga om bestämmelsernas innehåll förordas i anslutning till styrelsens tidigare framlagda och nu upprepade förslag, att bidrag må utgå med viss procent av kostnaderna för avlönande av föreståndare och arbetsledare vid ifrågavarande institutioner. Bidrag bör därvid beräknas å högst de lönebelopp, som enligt löneplan A i statens löneförordning utgår i vissa löneklasser, varvid föreståndare vid institution med minst 30 platser bör hänföras till 18 löneklassen och vid mindre platsantal till 16 löneklassen samt arbetsledare till 12 löneklassen. Där verksamhetens omfattning så motiverar bör dock bidrag till avlönande av föreståndare kunna beräknas å högst lönen i 21 löneklassen.

Vad härefter angår storleken av bidraget kan departementschefen inte tillstyrka, att detta fastställs högre än till 40 % av bidragsunderlaget, vilket procenttal nära överensstämmer med det genomsnittliga bidrag, som utgått under senare år. I särskilda fall, där uppenbara svårigheter finnes föreligga att finansiera verksamheten, bör dock bidrag kunna utgå med högst 45 %.

Utöver det nu sagda bör i fråga om verkstäder för smittoförande tuberkulösa personer statsbidrag kunna utgå med hela anskaffningskostnaden för erforderliga desinfektionsanordningar.

Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med utfärdande av kungörelse i ämnet besluta om övriga för bidragsgivningen erforderliga bestämmelser. Den nya ordningen bör tillämpas beträffande verksamheten fr. o. m. år 1958.

Med hänsyn till den fortgående utvecklingen av verksamheten och i avvaktan på närmare erfarenheter anses anslaget böra anvisas med 1 000 000 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

- a) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1958 förordade grunder för bidrag till avdelningar för halvskyddad sysselsättning av

partiellt arbetsföra samt träningsverkstäder och arbetscentra-
ler för partiellt arbetsföra;

b) till *Bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdsverk-
samhet* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av
1 000 000 kronor.

68:o) **Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet.** Kungl. Maj:t
har (punkt 81, s. 196—217) föreslagit riksdagen att dels godkänna av
departementschefen förordade riktlinjer för åtgärder i zigenarfrågan, dels
ock till Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet för budgetåret
1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 3 240 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Departementschefen redovisar i förevarande sammanhang 1954 års
zigenarutrednings betänkande och de däröver avgivna yttrandena samt an-
för härom följande.

Zigenarna utgör än i dag en folkgrupp, som endast delvis inordnats i
vårt samhälle. Flertalet av dem för en ambulerande tillvaro och saknar
såväl reguljär sysselsättning som fast bostad. Deras särställning har blivit
allt starkare markerad, ju mer utvecklingen för befolkningen i övrigt har
präglats av materiell välståndsökning och höjning av den kulturella stan-
darden. De förhållanden, som zigenarutredningen blottat i fråga om zige-
narnas bostäder, hälsotillstånd, dödlighet m. m. är sådana, att samhället
inte kan undandra sig uppgiften att söka förbättra deras levnadsvillkor.

Såsom zigenarutredningen visat, torde zigenarnas särställning främst få
tillskrivas omständigheter, över vilka zigenarna själva ej kunnat råda. Anal-
fabetismen och den därav betingade bristen på yrkesutbildning har lett till
en snäv begränsning i zigenarnas näringsutövning. Denna begränsning av
deras arbets- och försörjningsmöjligheter synes vara grundläggande för
deras oförmåga till fast bosättning. Till en del har deras svårigheter tro-
ligen också berott på obenägenhet från samhällets och de enskilda med-
borgarnas sida att acceptera zigenarna som fullt jämställda samhälls-
medlemmar. Den ambulerande tillvaron utgör i sin tur uppenbarligen hu-
vudanledningen till att barnens skolgång har blivit eftersatt. Dessa förhål-
landen har tillsammans bildat en kretsgång av hinder för social integration,
vilken de flesta zigenare ej av egen kraft förmår bryta.

Jag kan i stort sett dela zigenarutredningens *allmänna synpunkter* be-
träffande de åtgärder som samhället bör vidta för att skapa dragliga lev-
nadsförhållanden för zigenarna. Det är sålunda nödvändigt att, givetvis
utan utövande av tvång, söka hjälpa zigenarna till ordnat arbete och en
fast bosättning. Därigenom möjliggöres en ordnad skolgång för barnen.
Först när denna förutsättning är för handen, kan analfabetismen efter hand
definitivt hävas bland zigenarna.

Av grundläggande betydelse för övergången till fast bosättning är att
zigenarnas försörjningsfråga får en tillfredsställande lösning. Det är därför
nödvändigt, att allvarliga ansträngningar göres för att bereda zigenarna
sysselsättning på arbetsmarknaden. De svårigheter som torde komma att
göra sig gällande i samband härmed är av den art, att de närmast kan

jämföras med de problem som arbetsvårdsorganen inom arbetsmarknadsstyrelsen och den offentliga arbetsförmedlingen har att lösa, när det gäller de partiellt arbetsföra. Ur vissa synpunkter kan arbetsanskaffningsproblemen även jämföras med dem som gällt i fråga om flyktingar. Det bör därför naturligen bli på arbetsmarknadsorganen som det i första hand får ankomma att söka lösa zigenarnas sysselsättningsproblem.

I mån av behov bör de olika stödformer som anlitats inom arbetsvården och vid inplacering av flyktingar på arbetsmarknaden också kunna komma till användning för att underlätta zigenarnas inpassning i arbetslivet. Med hänsyn till att zigenarfrågan kvantitativt sett inte är särskilt betydande, synes det inte vara nödvändigt att binda arbetsmarknadsverkets handlande härvidlag genom detaljerade föreskrifter. Det bör i stället ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen att inom ramen för de resurser som står till styrelsens förfogande besluta om de åtgärder som bör vidtagas.

I den mån zigenarnas sysselsättningsproblem bringas till en lösning, torde även deras *bostadsfråga* kunna lösas på ett tillfredsställande sätt. Detta bör såvitt möjligt ske inom den normala bostadsmarknadens ram. I undantagsfall torde provisoriska bostäder kunna komma i fråga.

Såsom zigenarutredningen framhållit måste man förutsätta, att kommunerna lämnar sin aktiva medverkan till lösande av zigenarnas bosättningsfråga. Efterföljansvärda exempel på kommunala initiativ finns redan. Om kommunerna i samband med bostadsanskaffningen undantagsvis måste vidtaga åtgärder, som kräver särskilda kostnader, bör det vara möjligt att lämna dem ersättning av statsmedel härför i likhet med vad som gäller vid bostadsplacering av flyktingar. Är de åtgärder som i detta sammanhang kan komma i fråga av sådan art, att de i stället bör finansieras inom ramen för den statliga lån- och bidragsgivningen för bostadsändamål, bör så bli fallet. Det kan därvid visa sig erforderligt eller lämpligt att i vissa avseenden göra avsteg från eljest gällande låneregler. Det kan sålunda tänkas, att förbättringslån i en del fall bör utlämnas till kommun i stället för till den enskilde liksom att villkoren beträffande säkerhet för lån någon gång kan behöva jämkas. Ej heller i nu angivna hänseenden synes det emellertid nödvändigt eller lämpligt att fastställa några detaljbestämmelser. Kungl. Maj:t bör sålunda äga att i varje särskilt fall vidtaga de åtgärder som efter omständigheterna befinner mest ändamålsenliga eller att uppdraga åt underlydande myndighet att besluta därom.

Vad zigenarutredningen anfört i *skolfrågan* kan i huvudsak godtagas. Den ambulerande undervisning som har anordnats i anslutning till en del zigenarläger har visat sig inte utgöra någon tillfredsställande ersättning för normal skolgång. Undervisning i internat synes inte heller vara någon lämplig anordning. Utgångspunkten för att lösa problemet med zigenarbarnens skolgång bör därför vara, att de i största möjliga utsträckning bör komma i åtnjutande av undervisning i vanliga skolor.

Såsom utredningen uttalat bör det vara ett minimikrav, att alla zigenarbarn får fullständig undervisning i läsning, skrivning och räkning. För att detta skall bli möjligt, kan det visa sig ändamålsenligt att vid sidan av vanlig klassundervisning anordna särskild undervisning för vissa barn eller grupper av barn. Om skoldistrikt anordnar sådan undervisning, bör kostnaderna härför i omlighet med eljest gällande regler inräknas i underlaget för statsbidrag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser härom.

Det är viktigt att också de vuxna zigenarna ges möjligheter till elementär undervisning åtminstone i läsning, skrivning och räkning. Detta har betydelse framför allt för att de skall kunna tillgodogöra sig den yrkesutbildning, som i många fall är en nödvändig förutsättning för deras arbetsplacering. Hinder bör inte möta för arbetsmarknadsstyrelsen att, som ett led i styrelsens åtgärder för att främja zigenarnas yrkesutbildning, vid behov även föranstalta om sådan undervisning varom nu är fråga.

Spörsmålet om skoldistriktens skyldigheter att mottaga ambulande zigenares barn i undervisningen och om dessa barns fullgörande av skolplikter äger samband med vissa skolförfattningsfrågor, som f. n. behandlas inom ecklesiastikdepartementet. Chefen för detta departement torde längre fram komma att anmäla frågan om proposition till riksdagen i ämnet. Redan nu bör emellertid framhållas, att särskilt statsbidrag utöver vad som nyss angivits till skoldistriktet för deras kostnader för mottagande av zigenarbarn inte bör komma i fråga. Mot bakgrunden av den rationalisering av statsbidragsverksamheten på skolväsendets område, som håller på att genomföras, kan införandet av ett nytt bidrag inte förordas, särskilt som skoldistriktets ifrågavarande utgifter torde bli skäligen blygsamma.

Zigenarutredningen har föreslagit, att en befattning som *zigenarkonsulent* inrättas inom socialstyrelsen. Befattningshavaren skulle främst ha till uppgift att hjälpa zigenarna till rätta med de olika problem som kommer att möta dem vid övergången till fast bosättning. Enligt min mening bör tills vidare prövas om inte zigenarfrågan kan lösas enligt de av mig förordade riktlinjerna, utan att någon särskild konsulent behöver anställas för ändamålet. I den mån tillfällig förstärkning erfordras inom arbetsmarknadsstyrelsen för fullgörande av de av mig nämnda uppgifterna bör medel från anslaget till styrelsens krisorganisation kunna efter Kungl. Maj:ts prövning tagas i anspråk härför.

Med anledning av att de ambulande zigenarnas *folkbokföring* har berörts i en del remissyttranden över zigenarutredningens betänkande, får jag erinra, att en översyn av folkbokföringsförordningen f. n. utföres av sakkunnig inom finansdepartementet. Det torde få ankomma på denne att vid fullgörande av sitt uppdrag beakta förenämnda spörsmål.

Vad angår arbetsmarknadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget till styrelsens arbetsvårdsverksamhet är departementschefen icke beredd att i nuvarande läge till prövning uppta det ånyo framförda förslaget om ändring av bidragssystemet för eleverna vid vanförestalternas yrkesskolor.

För utbildningsbidrag m. m. har styrelsen räknat med en höjning av anslaget med 235 000 kronor. I likhet med statskontoret anser departementschefen, att den av styrelsen beräknade omfattningen av verksamheten torde kunna rymmas inom ramen för oförändrat anslag.

Utskottet delar departementschefens mening att samhället i belysning av de uppgifter som zigenarutredningen lämnat om zigenarnas förhållanden inte kan undandra sig att söka förbättra deras levnadsvillkor. Såsom departementschefen framhållit torde åtgärderna i första hand böra inriktas

på att hjälpa zigenarna till ordnat arbete och en fast bosättning och i samband därmed även till en ordnad skolgång för barnen. Av grundläggande betydelse torde vara att försörjningsfrågan får en tillfredsställande lösning. För utskottet framstår det därvid som följdriktigt att det i första hand får bli en uppgift för arbetsmarknadsmyndigheterna att genom sina olika organ söka lösa sysselsättningsproblemen. Ej heller i övrigt har vad departementschefen anfört givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Under återopande av det anförda får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1958 förordade riktlinjerna för åtgärder i zigenarfrågan;

b) till *Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 3 240 000 kronor.

69:o) **Bidrag till vissa omskolningskurser m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 82, s. 217—219), vilket innebär överflyttning av anslaget från åttonde till femte huvudtiteln samt en med 925 000 kronor ökad medelsanvisning, på grund av ökat utbildningsbehov för partiellt arbetslösa och arbetslösa, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa omskolningskurser m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 2 500 000 kronor.

70:o) **Bidrag till de blindas förening.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 83, s. 219 och 220), vilket innebär ett med 35 000 kronor ökat bidrag till de blindas förenings depåverksamhet och oförändrat bidrag till föreningens verksamhet i övrigt, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till de blindas förening* för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 435 000 kronor.

71:o) **Bidrag till de vanföras riksförbund.** Kungl. Maj:t har (punkt 84, s. 221) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till de vanföras riksförbund* för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

Under förevarande rubrik finnes i riksstaten för innevarande budgetår ett obetecknat anslag av 14 700 kronor upptaget under elfte huvudtiteln. Anslaget är avsett att täcka kostnaderna för anställande under år 1957 av dels tre legitimerade sjukgymnaster vid de vanföras riksförbund kon-

valescenthem Sommarsol, dels ock en lekledarinna vid dess barnkoloni i Vejbystrand.

Departementschefen finner det motiverat med ett ökat statligt stöd till den verksamhet som de vanföras riksförbund bedriver men anser det inte nödvändigt att förbinda statsbidraget med speciella villkor beträffande ändamålet för dess användning. I stället bör bidraget ställas till förbundets förfogande, att efter förbundets eget bestämmande användas för dess verksamhet. Med hänsyn till den ändrade karaktär anslaget därigenom får, anses det i fortsättningen böra uppföras under femte huvudtiteln.

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa, att riksdagen må till Bidrag till de vanföras riksförbund för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

72:o) **Bidrag till hörselfrämjandets rehabiliteringscentral.** Kungl. Maj:t har (punkt 85, s. 222—224) föreslagit riksdagen att till Bidrag till hörselfrämjandets rehabiliteringscentral för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 50 000 kronor.

Hörselfrämjandets riksförbund har inkommit med framställning om anslag av statsmedel för bestridande av vissa kostnader för en av förbundet inrättad rehabiliteringscentral för vuxna hörselskadade.

Förutom det bidrag till hörselfrämjandets kursverksamhet, som nu utgår från anslag under åttonde huvudtiteln, lämnades tidigare även från anslag under elfte huvudtiteln bidrag till hörselfrämjandet för dess bestyr med hörapparaturprovning och bidragsgivning för hörapparater. Hörselfrämjandets befattning härmed har emellertid upphört, sedan landstingens hörcentraler börjat sin verksamhet.

I stället har hörselfrämjandet i anslutning till ett av kommittén för dövhetens bekämpande framfört uppslag påbörjat ifrågavarande rehabiliteringsverksamhet för svårt hörselskadade vuxna. Verksamheten utgör närmast en påbyggnad av den hörselvård som meddelas vid hörcentralerna och de akademiska institutionerna, vilka enligt vad hörselvårdsnämnden upplyst saknar erforderlig expertis för sådan behandling som lämnas vid rehabiliteringscentralen. Å andra sidan har verksamheten genom begränsningen till personer i arbetsför ålder stark anknytning till den arbetsvårdsverksamhet, vartill anslag anvisas under femte huvudtiteln. Nära samarbete har för övrigt redan upptagits med de arbetsvårdande organen.

För egen del anser departementschefen i likhet med både medicinalstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen och pensionsstyrelsen att denna form av rehabilitering förtjänar statsmakternas stöd. Landstingen lämnar bidrag till klienternas inackorderingskostnader under vistelsen vid centralen. För täckande av utgifter för lärarlöner m. m. står vissa donations-

medel till förfogande, vilka beräknas tillräckliga för verksamhetens bedrivande under innevarande budgetår. För nästa budgetår har däremot anmälts brist på medel. För att möjliggöra ett fortsatt uppehållande av verksamheten i åtminstone samma omfattning som under föregående verksamhetsår föreslås, att för nästa budgetår anvisas ett obetecknat anslag av 50 000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för verksamheten.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Bidrag till hörselfrämjandets rehabiliteringscentral* för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 50 000 kronor.

Bostadsbyggande m. m.

73:o) **Statens nämnd för byggnadsforskning: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 95, s. 228), innebärande uppräknig av anslaget med 13 900 kronor med hänsyn till automatiska förändringar, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens nämnd för byggnadsforskning, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	35 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	6 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	63 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	15 400
	<hr/>
	Summa kronor 120 200;

b) till *Statens nämnd för byggnadsforskning: Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 120 200 kronor.

74:o) **Statens nämnd för byggnadsforskning: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 96, s. 229), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens nämnd för byggnadsforskning: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 37 000 kronor.

75:o) **Statens nämnd för samlingslokaler.** Kungl. Maj:t har (punkt 98, s. 230—232) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med vad departementschefen förordat fastställa personalförteckning för statens nämnd för samlingslokaler, dels ock till Statens nämnd för samlingslokaler för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 54 800 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Den hos statens nämnd för samlingslokaler inrättade kanslibiträdets-tjänsten i Ae 7 bör utbytas mot en befattning som kontorist i Ae 9.

Ökningen av medelsbehovet för arvoden åt nämndens ordförande och ledamöter uppskattar departementschefen till 500 kronor. Nämndens övriga beräkningar av avlöningsmedel godtages.

Beträffande medel till omkostnader föreslås, att expensposten räknas upp med 200 kronor. Anslagsposten till publikationstryck föreslås höjd med 5 000 kronor. Inkomstposten upptages till 5 000 kronor.

I personalförteckning för statens nämnd för samlingslokaler uppföres en tjänst såsom kontorsbiträde i Ao 5.

De ökningar och minskningar av medelsbehovet som departementschefen förordat är i det närmaste av samma storlek. Anslaget uppföres därför med oförändrat belopp.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer sålunda, att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1958 förordat fastställa personalförteckning för statens nämnd för samlingslokaler;

b) till *Statens nämnd för samlingslokaler* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 54 800 kronor.

76:o) **Bidrag till vissa riksorganisationer för samlingslokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 99, s. 232), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa riksorganisationer för samlingslokaler* för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

77:o) **Bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 100, s. 232 och 233) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Från förestående anslag utgår bidrag enligt kungörelsen den 24 maj 1957 (nr 368) om statsbidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m. På det tidigare i riksstaten uppförda reservationsanslaget till Bidrag till utrustning m. m. av vissa samlingslokaler, vilket var avsett för i huvudsak samma ändamål, fanns vid utgången av budgetåret 1956/57 en reservation av 349 985 kronor. Enligt medgivande av Kungl. Maj:t får ifrågavarande reservation disponeras för fortsatt utgivande av bidrag enligt tidigare gällande bestämmelser såvitt avser ansökningar om bidrag, vilka inkommit före den 1 juli 1957.

Den vid utgången av budgetåret 1956/57 befintliga reservationen har till största delen disponerats genom bidragsbeslut av statens nämnd för samlingslokaler. Departementschefen förordar, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels de under punkten 7 nämnda likalydande motionerna I: 279 och II: 368 i vilka — såvitt nu är i fråga — har hemställts, att riksdagen måtte avslå förslaget om ett anslag för budgetåret 1958/59 till Bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m. av 600 000 kronor,

dels ock de under samma punkt nämnda likalydande motionerna I: 280 och II: 396 i vilka — såvitt nu är i fråga — har hemställts, att riksdagen måtte bestämma förevarande anslag till 500 000 kronor, innebärande en minskning i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag med 100 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna I: 279 och I: 280.

Utskottet tillstyrker att anslaget upptages i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 279 och II: 368 samt I: 280 och II: 396, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

78:o) **Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud.** Kungl. Maj:t har (punkt 101, s. 233) föreslagit riksdagen att till Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Departementschefen tillstyrker att anslaget i enlighet med förslag av fullmäktige i riksbanken anvisas med 65 000 kronor.

I de under punkten 7 nämnda likalydande *motionerna I: 279* och *II: 368* har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen *I: 279*.

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 279* och *II: 368*, såvitt nu är i fråga, till *Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kronor.

79:o) **Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken.** Kungl. Maj:t har (punkt 102, s. 234) föreslagit riksdagen att till *Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 315 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 320 000 kronor.

Departementschefen förordar, att anslaget i överensstämmelse med förslag av fullmäktige i riksbanken minskas med 5 000 kronor.

I de under punkten 7 nämnda likalydande *motionerna I: 279* och *II: 368* har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen *I: 279*.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 279* och *II: 368*, såvitt nu är i fråga, till *Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 315 000 kronor.

Sjuk- och yrkesskadeförsäkring m. m.

80:o) **Försäkringsrådet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 103, s. 235—237) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59, dels ock till Försäkringsrådet: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 860 100 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 795 300 kronor.

Vid anmälan av motsvarande anslag för innevarande budgetår anförde dåvarande departementschefen bl. a., att uppgifterna angående till försäkringsrådet inkomna mål inte tillät någon säker slutsats rörande personalbehovet i framtiden. Ej heller förelåg förutsättningar att ta definitiv ställning till organisationen av riksförsäkringsanstaltens sjukkassebyråer. Under hänvisning härtill samt till det förhållandet att organisationsfrågor som berörde även försäkringsrådet kommer att aktualiseras sedan ställning tagits till allmänna pensionsberedningens betänkande, föreslogs, att det även under budgetåret 1957/58 borde ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida ändringar borde vidtagas i försäkringsrådets organisation samt att besluta om fortsatt provisorisk förstärkning av riksförsäkringsanstalten med personal från försäkringsrådet.

Någon väsentlig förändring av förutsättningarna för att bedöma försäkringsrådets personalbehov på längre sikt har därefter icke inträtt. I likhet med vad som f. n. gäller bör det därför under nästa budgetår ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida ändringar bör vidtagas i rådets organisation samt att besluta om fortsatt provisorisk förstärkning av riksförsäkringsanstalten med personal från rådet.

Departementschefen föreslår, att anslaget med hänsyn till 1957 års löneplansreform m. m. höjes med 64 800 kronor och uppföres med 860 100 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer sålunda,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* 505 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* 70 700

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	175 200
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	108 600
	Summa kronor 860 100;

b) till *Försäkringsrådet*: *Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 860 100 kronor.

81:o) **Försäkringsrådet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 104, s. 237 och 238), innebärande en uppräknig av anslaget med 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försäkringsrådet*: *Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 31 100 kronor.

82:o) **Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 105, s. 238—244) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för riksförsäkringsanstalten, som föranledes av vad departementschefen förordad, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för riksförsäkringsanstalten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59, dels ock till Riksförsäkringsanstalten: *Avlöningar* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 8 454 700 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 7 414 700 kronor.

Departementschefen förutsätter, att befattningshavare hos försäkringsrådet även under nästa budgetår skall utnyttjas för förstärkning av riksförsäkringsanstaltens organisation för sjukförsäkringsärenden men anser sig inte böra tillstyrka medelsanvisning under anstaltens anslag för eventuellt erforderliga ersättare för sådan personal.

Däremot förordas, att försäkringsmatematiska och statistiska byrån i anledning av de nya arbetsuppgifterna fr. o. m. den 1 januari 1959 förstärkes med en kontorist i Ae 9, ett kanslibitråde i Ae 7 och fyra biträden i reglerad befordringsgång.

Anstaltens beräkning av omräkningsposterna liksom beräkningen av den minskning i medelsbehovet, som föranledes av att avdelningen för tillsyn över understödsföreningar har överförts till försäkringsinspektionen, godtages.

En förste byråingenjörstjänst i Ae 21 föreslås utbytt mot en tjänst som förste byråsekreterare i samma lönegrad. Ytterligare föreslås, att två på andra sjukförsäkringsbyråns besvärsavdelning inrättade tjänster, nämligen en tjänst som byrådirektör i Ag 24 och en tjänst som förste byråsekreterare i Ag 23, ombildas till extra ordinarie befattningar.

I enlighet med riksförsäkringsanstaltens förslag bör en befattning som byrådirektör i Ao 26 uppföras på övergångsstat. Vidare bör tre befattningar som byråsekreterare i Ao 19 avföras från övergångsstaten.

Vad sålunda förordats medför en ökning av anslagsbehovet med 1 040 000 kronor.

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa, att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för riksförsäkringsanstalten, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1958 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksförsäkringsanstalten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> 3 633 800	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	67 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	3 608 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 145 700
	Summa kronor 8 454 700;

c) till *Riksförsäkringsanstalten*: *Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 8 454 700 kronor.

83:o) **Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 106, s. 244—246), vilket innebär oförändrad medelsanvisning och viss omfördelning av posterna, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 693 000 kronor.

84:o) **Bidrag till sjukkassor m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 107, s. 246—248) föreslagit riksdagen att till Bidrag till sjukkassor m. m. för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 255 000 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 265 000 000 kronor.

Riksförsäkringsanstalten har beräknat behovet av statsbidrag för budgetåret 1958/59 till 248 300 000 kronor. Även om härinom ligger visst utrymme för utgiftstegringar, anser anstalten försiktigheten bjuda, att anslaget anvisas med ett något högre belopp, förslagsvis 255 000 000 kronor. Anstalten framhåller också, att utgifter och statsbidrag kan komma att påverkas av ändrade bestämmelser till följd av pågående utredningar.

Departementschefen anför, att utredningar f. n. pågår inom vissa avgränsade områden av den allmänna sjukförsäkringen. Sålunda verkställs en översyn av sjukkassetaxan av särskild utredningsman. Sjukförsäkringslagens reseersättningsbestämmelser och därmed sammanhängande spörsmål samt läkemedelsrabatteringen är vidare föremål för utredning. Departementschefen räknar inte med att förslag, som grundas på ifrågavarande utredningsarbete, skall kunna föreläggas 1958 års riksdag.

I en inom socialdepartementet upprättad promemoria, vilken f. n. remissbehandlas, har lagts fram förslag om utsträckning av den tid för vilken den högre tilläggssjukpenningen utgår från 90 till 180 dagar samt om ändring av bestämmelserna rörande fördelning av arbetsgivarbidragen på sjukvårdsförsäkringen och försäkringen för tilläggssjukpenning m. m. Om de fortsatta övervägandena inte ger anledning till annat har departementschefen för avsikt att föreslå proposition till årets riksdag på grundval av de i promemorian framlagda förslagen. Dessa påverkar emellertid inte statens bidrag till sjukförsäkringen. Nu ifrågavarande anslag kan därför behandlas oberoende av promemoriaförslagen.

Departementschefen godtager riks-försäkringsanstaltens beräkningar av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår. Anslaget upptages sålunda med ett belopp av 255 000 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehåft de under punkten 7 nämnda motionerna, nämligen

dels de likalydande motionerna I: 279 och II: 368 i vilka — såvitt nu är i fråga — har hemställts, att riksdagen måtte till Bidrag till sjukkassor m. m. för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 207 000 000 kronor,

dels ock de likalydande motionerna I: 280 och II: 396 i vilka — såvitt nu är i fråga — har hemställts, att riksdagen måtte bestämma förevarande anslag till 250 000 000 kronor, innebärande en minskning i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag med 5 000 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna I: 279 och I: 280.

Utskottet får erinra att andra lagutskottet i sitt utlåtande nr 9 avstyrkt motionsvis framställt yrkande om vissa ändringar i sjukförsäkringslagen m. m. Då dessa ändringar åberopats som skäl för den i motionerna I: 279 och II: 368 föreslagna anslagsminskningen avstyrker utskottet motionerna i denna del.

Vad härefter angår den i motionerna I: 280 och II: 396 föreslagna minskningen, vilken avser större delen av den av riks-försäkringsanstalten av försiktighetsskäl beräknade marginalen under anslaget, ansluter sig utskottet till departementschefens förslag att anstaltens beräkning bör godtagas.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 279 och II: 368 samt I: 280 och II: 396, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till sjukkassor m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 255 000 000 kronor.

85:o) **Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 108, s. 248 och 249), vilket innebär en minskning av anslaget med 100 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

86:o) **Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 109, s. 249), vilket innebär en med 100 000 kronor ökad medelsanvisning på grund av beräknat genomsnittligt högre livräntebelopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 3 100 000 kronor.

Arbetarskydd

87:o) **Arbetarskyddsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 110, s. 250—253) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för arbetarskyddsstyrelsen, som föranledes av vad departementschefen förordad, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för arbetarskyddsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59, dels ock till Arbetarskyddsstyrelsen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 510 400 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 333 600 kronor.

Departementschefen förordar, att byråsekreterarbefattningen i Ao 19 på kanslibyrån ombildas till en tjänst som förste byråsekreterare i Ao 21.

Styrelsens beräkning av omräkningsposterna godtages i huvudsak.

Vidare tillstyrkes, att byråchefstjänsten i Be 1 på kanslibyrån samt en befattning som kontorist i Ae 9 på samma byrå överföres till ordinarie stat.

Vad nu föreslagits medför en ökning av anslagsbehovet med (avrundat) 176 800 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för arbetarskyddsstyrelsen, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1958 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för arbetarskyddsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	729 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	115 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	473 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	192 200

Summa kronor 1 510 400;

c) till *Arbetarskyddsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 510 400 kronor.

88:o) **Arbetarskyddsstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 111, s. 253 och 254), vilket innebär en uppräknings av anslaget med 12 000 kronor, varav 4 000 kronor till ersättningar för internordiska resor för styrelsens och yrkesinspektionens tjänstemän samt 8 000 kronor till övriga expenser för eget behov, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Arbetarskyddsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 199 500 kronor.

89:o) **Yrkesinspektionen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 112, s. 255—258) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59, dels ock till Yrkesinspektionen: *Avlöningar* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 3 568 900 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 127 000 kronor.

Inom yrkesinspektionen finns f. n. fem deltidanställda läkare. Departementschefen förordar, att medel beräknas för ytterligare en läkare, avsedd för III distriktet (Södermanlands och Östergötlands län).

Arbetsarkyddsstyrelsens beräkning av omräkningsposterna godtages i huvudsak. Till arvoden åt ledamöter och suppleanter i yrkesinspektionens förtroenderåd bör emellertid beräknas ytterligare 2 000 kronor.

Vad nu föreslagits föranleder en ökning av medelsbehovet under anslaget med i runt tal 441 900 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer sålunda,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 957 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	78 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	1 052 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	480 900
<hr style="width: 100%;"/>	
Summa kronor	3 568 900;

b) till *Yrkesinspektionen*: *Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 3 568 900 kronor.

90:o) **Yrkesinspektionen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 113, s. 258 och 259), vilket innebär en minskning av anslaget med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Yrkesinspektionen*: *Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 848 000 kronor.

91:o) **Utredning rörande koloxidförgiftningars uppkomst och förebyggande.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 114, s. 259—261), vilket innebär medelsanvisning för slutförande av ifrågavarande undersökning, samt under erinran att under förevarande rubrik anvisats reservationsanslag av 100 000 kronor för vart och ett av budgetåren 1955/56 och 1956/57 samt 80 000 kronor för budgetåret 1957/58, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utredning rörande koloxidförgiftningars uppkomst och förebyggande* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

92:o) **Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 115, s. 261), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område* för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 90 000 kronor.

93:o) **Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 116, s. 262), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

Folkpensionering m. m.

94:o) **Pensionsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 117, s. 263—265) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för pensionsstyrelsen, som föränledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för pensionsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59, dels ock till Pensionsstyrelsen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 6 942 100 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 5 796 500 kronor.

Departementschefen förordar, att en av de å pensionsstyrelsens personalförteckning upptagna tjänsterna såsom expeditionsvakt i Ao 7 utbytes mot en kanslibiträdesbefattning i samma lönegrad. Från övergångsstaten anses böra avföras en tjänst som förste byråsekreterare i Ao 23, en byråsekreterartjänst i Ao 19 och en befattning som förste kontorsskrivare i Ao 15.

Omräkningsposterna — mot vilka departementschefen ej har något att erinra — medför en ökning av medelsbehovet under anslaget med 1 145 600 kronor. Anslaget föreslås alltså uppfört med (5 796 500 + 1 145 600) 6 942 100 kronor.

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa, att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för pensionsstyrelsen, som föränledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1958 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för pensionsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 816 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	109 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	3 073 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	942 500
Summa kronor	6 942 100;

c) till *Pensionsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 6 942 100 kronor.

95:o) **Pensionsstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 118, s. 265 och 266), vilket innebär en höjning av anslaget med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Pensionsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 245 500 kronor.

96:o) **Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 119, s. 266), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 66 000 kronor i anledning av 1957 års arvodesreglering, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 560 000 kronor.

97:o) **Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 121, s. 267), vilket innebär en med 560 000 kronor ökad medelsanvisning med hänsyn till det beräknade antalet utbetalningar och höjning av ersättningen till postverket från 40 till 45 öre per utbetald folkpensionsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 4 600 000 kronor.

98:o) **Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet.** Kungl. Maj:t har (punkt 122, s. 268—271) föreslagit riksdagen att till Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 13 200 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 12 200 000 kronor.

Pensionsstyrelsens verksamhet till förebyggande och hävande av invaliditet omfattar dels individuell verksamhet, d. v. s. behandling, vård, yrkesutbildning m. m. åt personer, vilka kan väntas genom dylika åtgärder återvinna eller bibehålla arbetsförmågan, dels annan verksamhet, som avser att i folkpensioneringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan.

Departementschefen anför, att han med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 april 1957 den 15 i samma månad tillkallat tre utredningsmän för att utreda vissa frågor rörande pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet. Utredningsmännen har i första hand att genom förhandlingar med vederbörande sjukvårdshuvudmän utröna förutsättningarna för att överföra pensionsstyrelsens lasaretsavdelningar på huvudmännen. I direktiven för utredningen har bl. a. framhållits, att en förutsättning för denna överföring borde vara, att tillfredsställande vårdmöjligheter alltfjämt komme att finnas för sådana sjuka, som nu erhöll vård genom pensionsstyrelsens försorg. Vidare anfördes i direktiven, att utredningsarbetet borde bedrivas så, att förslag i ämnet kunde föreläggas 1958 års riksdag.

Utredningsmännen har numera anmält, att deras arbete icke kan avslutas inom sådan tid, att därpå grundat förslag kan föreläggas 1958 års riksdag. Huvudskälet härtill är, att de i direktiven angivna förutsättningarna för utredningsarbetet har föranlett utredningsmännen att söka göra en approximativ uppskattning av nuvarande vårdbehov och vårdmöjligheter i stort, framför allt då det gäller de reumatiskt sjuka, samt fördelningen av vården på pensionsstyrelsens sjukhus och vårdavdelningar samt övriga huvudmäns sjukvårdsinrättningar. Detta arbete beräknas bli avslutat i början av år 1958. Vidare har utredningsmännen anfört, att de, enär utredningen rörande kroppssjukvårdens utbyggnad räjongvis alltfjämt pågår, ännu inte har kunnat erhålla erforderlig vägledning för bedömning av frågan i vad mån deras arbete bör samordnas med en blivande räjongplan.

Med hänsyn till vad utredningsmännen sålunda anfört bör förevarande anslag beräknas med utgångspunkt från att pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet kommer att fortgå i stort sett oförändrad under budgetåret 1958/59. Departementschefen finner sig under sådana förhållanden i huvudsak kunna godtaga pensionsstyrelsens anslagsberäkning men uppskattar medelsbehovet till ett något lägre belopp än det av styrelsen angivna eller till 13 200 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehåft den redogörelse rörande administrationen för näringshjälp, som riksdagens revisorer lämnat under § 16 i sin berättelse över den år 1957 av dem verk-

ställda granskningen angående statsverket. Revisorerna har i samband med nämnda redogörelse gjort följande uttalande.

Frågan om en återanpassning i arbetslivet av dem som äro mer eller mindre arbetsoförmögna har under senare år tilldragit sig allt större uppmärksamhet. Åtgärder i sådant syfte ha i skilda hänseenden vidtagits av såväl offentliga myndigheter som enskilda arbetsgivare och institutioner m. fl. Huvudman för arbetsvården, i den mån denna ankommer på statsverket, är arbetsmarknadsstyrelsen, som inom sig har en särskild arbetsvårdsbyrå; vid arbetsförmedlingarnas huvudkontor samt vid sju avdelningskontor finnas vidare inrättade s. k. arbetsvårdsexpeditioner. Dessa ha till uppgift att i samarbete med övriga arbetsförmedlingsorgan samt berörda myndigheter, institutioner och organisationer vidtaga åtgärder beträffande de partiellt arbetsföras inpassning i arbetslivet, såsom arbetsprövning, arbetsträning, yrkesutbildning, arbetsförmedling och skyddad sysselsättning. Till arbetsvården hör även att förhjälpa partiellt arbetsföra till näringshjälp, varmed avses ekonomiska bidrag eller lån till startande, bibehållande eller förbättrande av rörelse inom hantverk, handel e. d. I vidare bemärkelse innefattar denna hjälp även anskaffande av invalidvagnar och motorfordon åt rörelsehindrade o. s. v. De statliga anslag som använts för näringshjälp disponeras i allt väsentligt av pensionsstyrelsen. Detta sammanhänger uppenbarligen därmed, att nämnda myndighet sedan länge haft till uppgift att vidtaga jämväl andra åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet. Det må emellertid erinras om att arbetsmarknadsstyrelsen fr. o. m. den 1 oktober 1952 övertagit större delen av pensionsstyrelsens yrkesutbildande verksamhet samt att 1957 års riksdag efter förslag av 1956 års statsrevisorer beslutat aktualisera frågan om en allmän avveckling av pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet och i samband därmed förutsatt, att förhandlingar skola upptagas med huvudmännen för styrelsens lasaretsavdelningar om en dylik avveckling. I likhet med statsutskottet utgå revisorerna från att de sakkunniga, som numera tillkallats för ändamålet, bedriva sitt arbete på sådant sätt att förslag i ämnet om möjligt kunna framläggas till 1958 års riksdag samt att övriga med en avveckling av pensionsstyrelsens sjukvårdande uppgifter sammanhängande frågor snarast bringas till en lösning. Vid sådant förhållande ter det sig för revisorerna naturligt att nu till behandling upptaga spörsmålet, huruvida pensionsstyrelsen i fortsättningen bör handlägga näringshjälpsärenden. Här-om må anföras följande.

Arbetsvården — och därmed även beredandet av näringshjälp — är ett naturligt led i arbetsförmedlingsverksamheten. De partiellt arbetsföra böra, såsom kommittén för partiellt arbetsföra på sin tid framhöll, i görligaste mån inordnas i det ordinarie system av sociala tjänster som samhället ställer till förfogande. Härav följer att starka skäl tala för — och detta oberoende av att pensionsstyrelsens sjukvårdande uppgifter skola avvecklas — att ärendena om näringshjälp koncentreras till den myndighet dit övriga arbetsvårdande uppgifter förlagts. Denna uppfattning företrädades även av nyssnämnda kommitté för de partiellt arbetsföra, som förordade att pensionsstyrelsens verksamhet för anskaffande av maskin- och verktygsutrustning åt partiellt arbetsföra i huvudsak skulle avvecklas. I detta sammanhang må även omnämnas att föredragande departementschefen i årets statsverksproposition förutsatt, att förhandlingar skola komma till stånd mellan pensionsstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen i syfte att åstadkomma

en mera rationell ordning i förevarande avseende än den nuvarande. Några egentliga förhandlingar ha dock, enligt vad revisorerna inhämtat, ännu icke upptagits.

Mot bakgrunden av det nu anförda måste det hälsas med tillfredsställelse, att även arbetsvårdsexpeditionerna inom den offentliga arbetsförmedlingen i allt större utsträckning fått att handlägga näringshjälpsfrågor. Det skulle emellertid enligt revisorernas uppfattning vara en rationell åtgärd, därest den myndighet som redan handhar större delen av arbetsvården och som även utför utredningar i näringshjälpsärenden, vari pensionsstyrelsen meddelar beslut, jämväl finge fatta beslut i dessa ärenden. Även ur den hjälpbehövandes synpunkt skulle det vara till fördel att behöva anförtro sig åt endast en myndighet; revisorerna dela därvid de synpunkter som framförts i de förut omnämnda motionerna till 1956 års riksdag.

Såsom av det föregående framgår har arbetsmarknadsstyrelsen i olika sammanhang hemställt om att få disponera medel för näringshjälp. Styrelsen synes därvid ha utgått från att pensionsstyrelsen jämsides därmed skulle ha anslag till sitt förfogande för ändamålet. I likhet med pensionsstyrelsen anse revisorerna emellertid, att påtagliga fördelar följa med att verksamheten koncentreras till en myndighet. Revisorerna anse dock för sin del, att denna myndighet bör vara arbetsmarknadsstyrelsen, som bl. a. för ifrågavarande verksamhet disponerar en väl förgrenad lokalorganisation. Självfallet är näringshjälpen av visst värde för att pensionsstyrelsen skall kunna fullgöra sina uppgifter. De olägenheter som för styrelsens del kunna följa med en överflyttning av näringshjälpsärendena till arbetsförmedlingen måste emellertid enligt revisorernas mening väga lätt i jämförelse med de fördelar som därav följa. Revisorerna anse sig därför böra förorda, att handläggningen av samtliga ärenden rörande näringshjälp helt överflyttas till arbetsvårdsexpeditionerna. I den mån dylika ärenden uppkomma inom ramen för folkpensioneringen böra således pensionsnämndsordförandena hänvisa vederbörande till det närbelägna arbetsmarknadsorganet. Någon principiell förändring i nuvarande förhållanden innebär en sådan åtgärd icke, då nämnda organ redan nu som nämnts i viss utsträckning utföra de för pensionsstyrelsens befattning med dessa ärenden nödvändiga utredningarna.

Även ur pensionsstyrelsens egen synpunkt bör en överflyttning av här avsett slag enligt revisorernas mening vara till fördel, då densamma jämte avvecklingen av sjukvårdsärendena kommer att möjliggöra för styrelsen att koncentrera sig på de uppgifter för vilka den egentligen är inrättad. Ett överförande av ifrågavarande ärenden till arbetsmarknadsverket — varmed även bör följa en motsvarande överflyttning av de yrkesutbildningsfrågor som pensionsstyrelsen ännu handlägger — samt en avlastning av sjukvårdsärendena från pensionsstyrelsen måste givetvis få en krympning av styrelsens organisation till följd.

Sammanfattningsvis få revisorerna sålunda föreslå, att handläggningen av de statliga ärendena rörande näringshjälp helt överflyttas till arbetsmarknadsverket samt att, så snart de i det föregående angivna förutsättningarna för en minskning av pensionsstyrelsens sjukvårdsbyrå föreligga, de härför nödvändiga åtgärderna vidtagas.

Över revisorernas ifrågavarande berättelse har yttranden avgivits av *pensionsstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, statskontoret och statens organisationsnämnd.*

Utskottet. Riksdagens revisorer har under erinran om att arbetsmarknadsstyrelsen fr. o. m. den 1 oktober 1952 övertagit större delen av pensionsstyrelsens yrkesutbildande verksamhet föreslagit, att den på pensionsstyrelsen allttjämt ankommande handläggningen av näringshjälpärenden överflyttas till arbetsmarknadsverket. Med undantag av pensionsstyrelsen har de hörda remissmyndigheterna tillstyrkt förslaget. Även utskottet finner att revisorerna anfört vägande skäl för sitt förslag. Emellertid torde som statskontoret anfört närmare överväganden erfordras beträffande de olika spörsmål, som sammanhänger med en sådan överflyttning. Utskottet förordar därför, att riksdagen nu icke fattar beslut i ärendet, utan att det får ankomma på Kungl. Maj:t att efter ytterligare utredning snarast möjligt framlägga förslag för riksdagen.

Under åberopande av det anförda och då utskottet inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. i anledning av riksdagens revisorers förevarande uttalande i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört;

II. till *Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 13 200 000 kronor.

Diverse

99:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 124 och 125, s. 272) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1958/59 såsom förslagsanslag anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* 3 525 000 kronor;

b) till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* 138 600 kronor.

100:o) **Statens hyresråd: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 126, s. 272 och 273), vilket innebär en med 47 000 kronor ökad medelsanvisning, därav 42 300 kronor till arvoden åt ordförande, ledamöter och suppleanter samt 4 700 kronor till arvoden och undersökningar rörande fastighetssomkostnadernas utveckling, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens hyresråd: Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 925 400 kronor.

101:o) **Statens hyresråd: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 127, s. 273 och 274), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens hyresråd: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 73 200 kronor.

102:o) **Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.** Kungl. Maj:t har (punkt 128, s. 274 och 275) föreslagit riksdagen att till Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl. för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 50 000 kronor.

Från förevarande anslag utbetalas ersättning för skador, som vållats av personer intagna å fångvårdsanstalter, ungdomsvårdsskolor, sinnessjukhus och anstalter för vård av alkoholmissbrukare. Ersättning utgår för skada, förorsakad av intagen som rymt från anstalten eller lämnat denna för kortvarig permission. Sistnämnda uttryck avser enligt praxis i detta sammanhang permission, som ej har längre varaktighet än 20 dagar. Även skador av s. k. frigångare innefattas i ersättningsregleringen.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 november 1956 (nr 375) har riksdagen uttalat, att det borde undersökas, huruvida inte den nuvarande ersättningsregleringen kunde utsträckas till att avse även andra avgränsade grupper av skadevållare. Med anledning härav har ersättningsrätten varit föremål för en undersökning. Inom justitiedepartementet har upprättats en promemoria i ämnet, och remissyttranden över denna har inhämtats. Departementschefen är emellertid inte beredd att nu föreslå någon mera allmän omprövning av den nu tillämpade avgränsningen av området för ifrågavarande ersättningar utan förordar endast den jämkningen, att ersättning får utgå vid skador vållade av permittenter oavsett permissionens längd.

Då anslagsbelastningen visat stigande tendens föreslås anslaget för nästa budgetår höjt med 30 000 kronor till 80 000 kronor.

Utskottet. Under erinran att utskottet i tidigare sammanhang ifrågasatt en utvidgning av ersättningsrätten får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må till *Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kronor.

103:o) **Internationellt socialpolitiskt samarbete.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 129, s. 275), vilket innebär en med 30 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Internationellt socialpolitiskt samarbete* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 830 000 kronor.

104:o) **Bidrag till utlandssvenskarnas förening.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 130, s. 276), vilket upptar oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till utlandssvenskarnas förening* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

105:o) **Understöd åt utlandssvenskar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 131, s. 276 och 277), vilket innebär oförändrat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt utlandssvenskar m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

106:o) **Understöd åt flyktingar m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 132, s. 277—279) föreslagit riksdagen att till Understöd åt flyktingar m. m. för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 500 000 kronor.

Från anslaget bestrides främst kostnaderna i form av mottagningshjälp och startlån för omhändertagande genom arbetsmarknadsmyndigheternas försorg av till Sverige anländande flyktingar. Vidare bestrides därifrån kostnader för bidrag i vissa fall till resor från Sverige samt fr. o. m. budgetåret 1957/58 nämnda myndigheters kostnader för omskolning och annan yrkesutbildning av flyktingar ävensom för bidrag motsvarande allmänna barnbidrag och ersättning motsvarande sjukhjälp från allmän sjukkasse.

Arbetsmarknadsstyrelsen har lämnat följande redogörelse för flyktingverksamheten.

Antalet illegala inresor i Sverige av flyktingar under de senaste åren har varit obetydligt. Däremot har en omfattande planmässig överföring av flyktingar till Sverige pågått. Med stöd av särskilda av Kungl. Maj:t meddelade beslut mottogs i Sverige under senare delen av år 1956 ca 4 000 ungerska flyktingar. Kungl. Maj:t har vidare uppdragit åt styrelsen att dels tills vidare under år 1957 från flyktingläger i Mellaneuropa mottaga ytterligare flyktingar till det antal, som styrelsen bedömer vara möjligt att bereda stadigvarande arbete i landet och dels omhändertaga samtliga till Sverige ankommande svenskbybor. Med stöd av nämnda beslut har under

våren 1957 ytterligare ca 2 000 flyktingar, huvudsakligen ungrare men till viss del även s. k. gammalflyktingar av andra nationaliteter, överförts till Sverige. Ytterligare några hundratal flyktingar, tillhörande ifrågavarande kategorier, torde komma att överföras hit under hösten 1957. Arbetsmarknadsstyrelsens kostnader för nu nämnda flyktingar skall enligt Kungl. Maj:ts beslut bestridas på så sätt att de utgifter, som under budgetåret 1956/57 uppkommit för ungerska flyktingar, skall belasta det å tilläggsstat II till riksstaten för samma budgetår anvisade förslagsanslaget av 10 000 000 kronor till Vissa kostnader för ungerska flyktingar, medan övriga för ifrågavarande verksamhet uppkommande kostnader skall bestridas från förevarande anslag till Understöd åt flyktingar m. m.

Utgifterna för den av styrelsen bedrivna flyktingverksamheten har under budgetåret 1956/57 uppgått till sammanlagt 13 344 873 kronor, varav 12 768 260 kronor under anslaget till Vissa kostnader för ungerska flyktingar och 576 613 kronor under anslaget till Understöd åt flyktingar m. m. Beträffande medelsåtgången under innevarande budgetår, då endast sistnämnda anslag står till förfogande, beräknar styrelsen, att anslaget främst kommer att belastas med mottagningskostnader för nykomna flyktingar och andra slag av kostnader för i Sverige befintliga eller under budgetåret inkommande flyktingar. Styrelsen uppskattar f. n. dessa kostnader till ca 4 000 000 kronor. Av detta belopp hänföres 1 600 000 kronor till mottagning, utplacering i arbete och därmed förenad lägerverksamhet, 1 200 000 kronor till högskoleutbildning och 1 200 000 kronor till gymnasie- och folkhögskoleutbildning samt omskolnings- och yrkesutbildningsverksamhet m. m.

Vad angår medelsbehovet under nästa budgetår förutsätter styrelsen att kostnader i fråga om de ungerska flyktingar, som redan befinner sig i landet, kommer att uppstå endast i mindre omfattning i vad avser inkvartering, sjukhjälp, barnbidrag och starthjälp. Däremot torde kostnaderna för utbildning av en del av dessa flyktingar komma att icke oväsentligt belasta anslaget. De till Sverige väntade svenskskyborna beräknas komma att mottagas och placeras under innevarande budgetår. Emellertid kan även under nästa budgetår komma att uppstå vissa kostnader, som emellertid är svåra att nu uppskatta till sin storlek. Eftersom det f. n. är ovisst i vilken omfattning överföring av flyktingar kommer att äga rum under nästa budgetår, saknas utgångspunkter för en beräkning av medelsbehovet för detta ändamål. Styrelsen förordar, att anslaget för nästa budgetår upptages med ett belopp av 1 000 000 kronor.

Departementschefen anför, att efter den ändring av anslagsdispositionen, som vidtogs förra året, bestrides numera från förevarande anslag arbetsmarknadsmyndigheternas samtliga kostnader för mottagande och omhändertagande av flyktingar. Från anslaget skall numera även bestridas de kostnader, som vid organiserade hjälpaktioner uppkommer för flyktingars överförande till Sverige.

Det är f. n. ovisst i vilken utsträckning ytterligare hjälpaktioner kommer till stånd utöver de av arbetsmarknadsstyrelsen omnämnda överföringarna. Som framgår av vad styrelsen anført saknas även hållpunkter för en närmare beräkning av kostnaderna för de i Sverige redan befintliga flyktingarna. Vid sådant förhållande godtar departementschefen styrelsens beräkning

av medelsbehovet och förordar sålunda, att anslaget upptages med 1 000 000 kronor.

I en inom andra kammaren av fröken *Wetterström* väckt motion (II: 307) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att en omläggning av flyktingpolitiken sker, innebärande att vid intagning av flyktingar till vårt land de arbetsmarknads-mässiga synpunkterna frångås, samt att administrationen av flyktingärenden i möjligaste mån förenklas.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen.

Utskottet har av arbetsmarknadsstyrelsen erhållit en närmare redogörelse för den hittills bedrivna flyktingverksamheten, varvid även motionärens synpunkter upptagits till granskning. Vad härunder framkommit synes utskottet kunna sammanfattas så, att de riktlinjer, efter vilka flyktingverksamheten bedrivits, låter sig väl förenas med motionärens synpunkter i ämnet. På grund härav avstyrker utskottet motionen.

Under erinran att medelsåtgången under anslaget icke kan i förväg beräknas får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

- a) att motionen II: 307 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;
- b) att riksdagen må till *Understöd åt flyktingar m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

107:o) **Social upplysningsfilm.** Kungl. Maj:t har (punkt 133, s. 279) föreslagit riksdagen att till Social upplysningsfilm för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Departementschefen förordar att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp av 30 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft *dels* de under punkten 7 nämnda *motionerna I: 279* och *II: 368* i vilka — såvitt nu är i fråga — har hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag,

dels ock en inom andra kammaren av herrar *Rubbestad* och *Dickson* väckt motion (II: 72), vari har hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 279* och *II: 368* samt *II: 72*, först-

nämnda bägge motioner såvitt nu är i fråga, till *Social upplysningsfilm* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

108:o) **Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 134, s. 279), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 kronor.

109:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 135, s. 280), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 150 000 kronor till följd av löne- och arvodesregleringar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

110:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 136, s. 280), vilket upptar oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

Uppskjutna frågor

111:o) Utskottet kommer framdeles att avge utlåtande beträffande nedannämnda, av Kungl. Maj:t under följande punkter framställda förslag, nämligen

punkten 37: Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Avlöningar;

punkten 38: Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Omkostnader;

punkten 39: Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Engångsanskaffning av inventarier m. m.;

punkten 40: Utbildning av personal vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården;

punkten 41: Bidrag till inrättande av inackorderingshem m. m.;

punkten 42: Ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m.;

punkten 68: Arbetsmarknadsstyrelsen: Avlöningar;

- punkten 69: Arbetsmarknadsstyrelsen: Omkostnader;
  - punkten 70: Arbetsmarknadsstyrelsen: Krisorganisationen;
  - punkten 71: Den offentliga arbetsförmedlingen: Avlöningar;
  - punkten 72: Den offentliga arbetsförmedlingen: Omkostnader;
  - punkten 73: Den offentliga arbetsförmedlingen: Krisorganisationen;
  - punkten 74: Bidrag till erkända arbetslöshetskassor;
  - punkten 86: Bostadsstyrelsen: Avlöningar;
  - punkten 87: Bostadsstyrelsen: Omkostnader;
  - punkten 88: Länsbostadsnämnderna: Avlöningar;
  - punkten 89: Länsbostadsnämnderna: Omkostnader;
  - punkten 90: Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån;
  - punkten 91: Bostadsrabatter;
  - punkten 92: Bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet;
  - punkten 93: Bidrag till inrättande av pensionärshem;
  - punkten 94: Bidrag till viss upplysningsverksamhet rörande byggnadstekniska frågor;
  - punkten 97: Byggnadsforskning;
  - punkten 120: Bidrag till folkpensioner m. m.;
  - punkten 123: Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m.;
- vilket utskottet härmed får för riksdagen
anmäla.

Stockholm den 4 mars 1958

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Ohlon, Gustaf Andersson, Ivar Johansson, Birger Andersson, Thun, Pålsson, Holmqvist, Rikard Svensson, Söderberg, Axel Johannes Andersson, Mårtensson, Ragnar Bergh och Jacobsson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Akerström, Petterson i Degerfors, Thapper, Ståhl, Jansson i Kalix, Persson i Växjö, fröken Elmén, herrar Rubbestad, Gustafsson i Stockholm, Nilsson i Göingegården, fröken Karlsson, herr Löfroth, fru Thorsson och fröken Liljedahl.

Reservationer

1) vid *punkten 7* (Levnadskostnadsundersökning) av herrar *Ohlon, Ivar Johansson, Pålsson, Axel Johannes Andersson, Ragnar Bergh, Jacobsson, Skoglund* i Doverstorp, *Ståhl*, fröken *Elmén*, herrar *Rubbestad, Nilsson* i Göingegården, fröken *Karlsson*, herr *Löfroth* och fröken *Liljedahl*, vilka ansett, att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»När riksdagen förra året beslöt ifrågavarande levnadskostnadsundersökning förutsattes att det belopp, som hittills ställts till förfogande för undersökningens genomförande, skulle betraktas som en ram inom vilken kostnaderna måste rymmas. Enligt utskottets mening bör det allra minst i nuvarande läge komma i fråga att vidga den beslutade medelsramen. Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med yrkandena i motionerna I: 279 och II: 368 samt I: 280 och II: 396 avslår Kungl. Maj:ts förevarande förslag om en ytterligare medelsanvisning av 25 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 279 och II: 368 samt I: 280 och II: 396, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.»

2) vid *punkten 12* (Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar) av herrar *Ohlon, Axel Johannes Andersson, Jacobsson, Ståhl*, fröken *Elmén*, herr *Löfroth* och fröken *Liljedahl*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka minskat anslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Mot bakgrunden av den faktiska belastningen under anslaget finner utskottet det sannolikt att den föreslagna medelsanvisningen, såsom föreslagits i motionerna I: 280 och II: 396, kan minskas med 50 000 kronor. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 280 och II: 396, såvitt nu är i fråga, till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 185 000 kronor.»

3) vid *punkten 13* (Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader) av herrar *Ohlon, Axel Johannes Andersson, Jacobsson, Ståhl*, fröken *Elmén*, herr *Löfroth* och fröken *Liljedahl*, vilka ansett att utskottet även under denna punkt bort tillstyrka minskat anslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Av samma skäl som anförts under föregående punkt tillstyrker utskottet yrkandet i motionerna I: 280 och II: 396 att medelsanvisningen under anslaget minskas med 10 000 kronor. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 280 och II: 396, såvitt nu är i fråga, till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.»

4) vid *punkten 14* (Mödrahjälp) av herrar *Ragnar Bergh, Skoglund i Doverstorp, Nilsson i Göingegården* och fröken *Karlsson*, vilka ansett att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Efter tillkomsten av moderskapsförsäkringen har mödrahjälpen förlorat sin tidigare betydelse. De få fall, där ett verkligt behov föreligger, torde få anses som rena socialvårdsfall. Omläggningen av sociallagstiftningen har medfört att det inte längre kan anses mera nedsättande för en moder, som verkligen behöver hjälp, att vända sig till socialvården än till mödrahjälsnämnden. Det ter sig därför naturligt att ortens socialhjälp träder in vid barnsbörd, där ytterligare hjälp behövs. För övrigt måste det anses önskvärt att all hjälp som bygger på behovsprövning koncentreras till en hjälpform.

Det nuvarande systemets administration är också alldeles för kostsam. Mödrahjälpens medelbelopp per beviljad ansökan är endast 290 kronor medan omkostnaderna per beviljad ansökan beräknas till hela 124 kronor.

På grund av dessa skäl tillstyrker utskottet yrkandet i motionerna I: 279 och II: 368 att något anslag till mödrahjälp icke skall utgå.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 279 och II: 368, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.»

5) vid *punkten 15* (Mödrahjälsnämnderna) av herrar *Ragnar Bergh, Skoglund i Doverstorp, Nilsson i Göingegården* och fröken *Karlsson*, vilka ansett att utskottet även bort avstyrka Kungl. Maj:ts nu ifrågavarande förslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Åberopande vad utskottet anfört under föregående punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 279 och II: 368, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.»

6) vid *punkten 16* (Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor)

a) av fröken *Elmén* och fröken *Liljedahl*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka ett större antal statsbidragsrum och att därför

dels sista meningen i det stycke i utskottets yttrande, som på s. 12 börjar med »I syfte» och på s. 13 slutar med »propositionens förslag» bort ha följande lydelse:

»Utskottet tillstyrker för sin del förslaget i motionerna I: 217 och II: 269 att statsbidrag för kalenderåret 1959 må utgå till 3 600 heltidsanställda eller ett däremot svarande antal deltidanställda hemvårdarinnor.»

dels ock utskottets hemställan i nedan angiven del bort ha följande lydelse:

»a) att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 217 och II: 269 medgiva, att för år 1959 statsbidrag må utgå till avlönande av högst 3 600 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidanställda hemvårdarinnor;»

b) av herrar *Ragnar Bergh*, *Skoglund* i Doverstorp, *Nilsson* i Göingegården och fröken *Karlsson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka minskat statsbidrag till avlönande av hemvårdarinnor och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 13, som börjar med »Vid förra» och slutar med »ifrågavarande motionsyrkande», bort ha följande lydelse:

»Föregående år beslöt riksdagen att statsbidraget per heltidsanställd hemvårdarinna skulle höjas från 1 400 till 1 700 kronor. I likhet med vad som anförts i motionerna I: 279 och II: 368 anser utskottet att bidragets storlek icke har något avgörande inflytande på kommunernas rekrytering av hemvårdarinnor. Utskottet tillstyrker därför motionärernas förslag om en sänkning av bidraget till 1 400 kronor, vilket medför ett minskat anslagsbehov av 816 000 kronor.»

dels ock utskottets hemställan i nedan angiven del bort ha följande lydelse:

»b) att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 279 och II: 368, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 3 809 000 kronor.»

7) vid *punkten 23* (Allmänna barnbidrag)

a) av herrar *Ragnar Bergh*, *Skoglund* i Doverstorp, *Nilsson* i Göingegården och fröken *Karlsson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka den

i motionerna I: 279 och II: 368 föreslagna anslagsminskningen och att utskottet därför bort hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen II: 388 samt med bifall till motionerna I: 279 och II: 368, sistnämnda bägge motioner såvitt nu är i fråga, till *Allmänna barnbidrag* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 355 000 000 kronor.

b) av herr *Rubbestad*.

8) vid *punkten 29* (Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård) av fröken *Elmén*.

9) vid *punkten 30* (Försöksverksamhet rörande daghem m. m.) av herrar *Ohlon, Pålsson, Ragnar Bergh, Skoglund* i Doverstorp, *Ståhl, Rubbestad, Nilsson* i Göingegården, fröken *Karlsson* och herr *Löfroth*, vilka ansett att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Ifrågavarande anslag är avsett att möjliggöra försök med nya verksamhetsformer inom den halvöppna barnavården och för barns semestervistelse. Verksamhet inom berörda områden har emellertid sedan längre tid bedrivits i stor skala. Det torde därför vara möjligt att tillgodogöra sig därvid vunna erfarenheter utan att särskilda medel behöver anvisas. För övrigt torde vederbörande kommunala huvudmän för barnavården ha ett sådant intresse för denna verksamhet, att de utan särskilt bidrag söker komma fram till de lämpligaste vårdformerna. Liksom motionärerna kan utskottet därför inte biträda förslaget om ett anslag å 100 000 kronor till försöksverksamhet rörande daghem m. m.

På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 279 och II: 368, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.»

10) vid *punkten 32* (Ferieresor för barn) av herrar *Ohlon, Ivar Johansson, Pålsson, Axel Johannes Andersson, Ragnar Bergh, Jacobsson, Skoglund* i Doverstorp, *Ståhl*, fröken *Elmén*, herrar *Rubbestad, Nilsson* i Göingegården, fröken *Karlsson*, herr *Löfroth* och fröken *Liljedahl*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka vissa ändringar i villkoren för ferieresor för barn och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Med hänsyn till de väsentligt förbättrade ekonomiska möjligheter, som barnfamiljerna numera torde ha att på egen hand ordna sin semester-

vistelse, finner utskottet det motiverat med en viss begränsning av de utgående reseförmånerna. Utskottet anser att detta lämpligast kan ske genom en höjning av de enskildas avgifter på sätt förordas i motionerna I: 163 och II: 186. I enlighet härmed bör ferieresa till enskilt ordnad ferievistelse, som helt eller delvis företages med järnväg, bekostas av statsmedel till den del resekostnaden för barn och vårdare fram och åter överstiger tio kronor för vardera. Vidare bör sådan ferieresa till barnkoloni bestridas av statsmedel till den del resekostnaderna för barn med vårdare fram och åter överstiger fem kronor. På grund härav torde anslaget för nästa budgetår kunna upptagas till 1 740 000 kronor, vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en minskning med 360 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 279 och II: 368 ävensom med bifall till motionerna I: 163 och II: 186 samt med avslag å motionen II: 222, förstnämnda fyra motioner såvitt nu är i fråga, till *Ferieresor för barn* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 740 000 kronor.»

11) vid *punkten 33* (*Ferieresor för husmödrar*) av herrar *Ohlon, Ivar Johansson, Pålsson, Axel Johannes Andersson, Ragnar Bergh, Jacobsson, Skoglund* i Doverstorp, *Ståhl*, fröken *Elmén*, herrar *Rubbestad, Nilsson* i Göingegården, fröken *Karlsson*, herr *Löfroth* och fröken *Liljedahl*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka vissa ändringar i villkoren för ferieresor för husmödrar och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Liksom i fråga om ferieresor för barn finner utskottet det motiverat med en höjning av avgifterna beträffande ferieresorna för husmödrar. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motionerna I: 163 och II: 186 att ferieresor för husmödrar till enskilt ordnad semestervistelse som helt eller delvis företages med järnväg bekostas av statsmedel till den del resekostnaderna fram och åter överstiger tjugo kronor samt att sådan ferieresa som företages till godkänt semesterhem bestrides av statsmedel till den del resekostnaderna fram och åter överstiger tio kronor. Med anledning härav synes anslaget för nästa budgetår kunna minskas med 225 000 kronor i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 163 och II: 186, såvitt nu är i fråga, ävensom med avslag å motionerna I: 216 och II: 268 till *Ferieresor för husmödrar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 775 000 kronor.»

12) vid *punkten 48* (Statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare: Avlöningar) av herr *Ståhl*, fröken *Elmén*, fröken *Karlsson*, fru *Thorsson* och fröken *Liljedahl*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 213 och II: 265 och att därför

dels sista meningen i det stycke i utskottets yttrande på s. 36, som börjar med »För utskottet» och slutar med »II: 265», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Vad gäller tjänsterna som föreståndare och biträdande föreståndarinna anser utskottet att de föreslagna lönegradsplaceringarna i Ae 17 och Ae 10 är uppenbart för låga om tillräckligt kvalificerade sökande skall kunna erhållas. Vidare bör den omständigheten, att det är önskvärt att tjänsterna besättes med kvinnor, icke rimligen medföra lägre lönegradsplacering än vad som gäller för assistentpersonalen vid vårdanstalterna för manliga alkoholmissbrukare. I anslutning till den löneställning som gäller för denna personal förordar utskottet att ifrågavarande tjänster, på sätt motionärerna föreslagit, placeras i Ae 19 resp. Ae 15. Merkostnaden kan beräknas till 5 700 kronor. I övrigt kan utskottet godtaga den föreslagna personalorganisationen.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, såvitt nu är i fråga, samt med bifall till motionerna I: 213 och II: 265

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med upphävande av personalförteckningen för statens vårdanstalt å Haknäs för alkoholmissbrukare, fastställa personalförteckning för statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare i enlighet med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1958 och utskottet förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	11 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	10 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	73 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	11 700
	Summa kronor 106 700;

c) till *Statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare: Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 106 700 kronor.»

13) vid *punkten 54* (Vissa ombyggnads- och reparationsarbeten vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare) av herr *Jacobsson* och fröken *Elmén*.

14) vid *punkten 60* (Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.) av fröken *Liljedahl*.

15) vid *punkten 65* (Kostnader för överflyttning av arbetskraft) av fru *Thorsson* och fröken *Liljedahl*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 160 och II: 183 och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 60, som börjar med »Med anledning» och slutar med »åt invalider», bort ha följande lydelse:

»Med anledning av motionärernas förslag att den under förevarande anslag upptagna posten till omskolning av viss arbetskraft även skall kunna tagas i anspråk för bidrag till anskaffande av specialredskap och tekniska hjälpmedel till invalidiserade husmödrar vill utskottet för sin del uttala det önskvärda i att medel under ifrågavarande anslag kan användas för de i motionen påvisade behoven, vilka måste anses vara ytterst angelägna. Anvisningarna för ianspråktagandet av detta anslag borde icke tolkas så snävt, att bidrag endast kan utgå till sådana, som icke kan hänföras till gruppen partiellt arbetsföra men som av andra skäl är svårplacerade på arbetsmarknaden. Utskottet förordar att bidrag får utgå från denna anslagspost för anskaffning i enlighet med motionärernas förslag av specialredskap och tekniska hjälpmedel till invalidiserade husmödrar med 3/4 av kostnaderna.»

dels ock utskottets hemställan i nedan angiven del bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 160 och II: 183 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till kända vad utskottet anfört;»

16) vid *punkten 77* (Bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m.)

a) av herrar *Ohlon*, *Axel Johannes Andersson*, *Jacobsson*, *Ståhl*, fröken *Elmén*, herr *Löfroth* och fröken *Liljedahl*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka minskad medelsanvisning och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser att en viss återhållsamhet med anslagstilldelningen är motiverad, främst av det skälet att en större sparsamhet, vilket också framhållits i motionerna I: 280 och II: 396, torde kunna iakttagas beträffande ifrågavarande samlingslokalers utrustning och inventarier utan att

därför lokalernas användbarhet eller trevnad menligt påverkas. Utskottet tillstyrker därför förslaget i nämnda motioner att anslaget minskas med 100 000 till 500 000 kronor. På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom med bifall till motionerna I: 280 och II: 396 samt med avslag å motionerna I: 279 och II: 368, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.»

b) av herrar *Ragnar Bergh, Skoglund* i Doverstorp, *Nilsson* i Göingegården och fröken *Karlsson*, vilka ansett att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»I likhet med vad som anförts i motionerna I: 279 och II: 368 anser utskottet att om staten över huvud skall engagera sig då det gäller samlingslokaler detta engagemang bör koncentreras till långivningen. Däremot bör staten inte subventionera inventarieanskaffningen. I den mån bidrag härtill inte kan erhållas på annat sätt bör det ankomma på kommunerna att pröva frågan om finansiell medverkan. På grund av det anförda avstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 279 och II: 368 ävensom med avslag å motionerna I: 280 och II: 396, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.»

17) vid *punkten 78* (Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud) av herrar *Bergh, Skoglund* i Doverstorp, *Nilsson* i Göingegården, fröken *Karlsson* och herr *Löfroth*, vilka ansett att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser liksom motionärerna att kostnaderna för ersättning åt ortsombud för förmedling av bosättningslån är att betrakta som en förvaltningskostnad, vilken bör betalas av låntagarna. På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 279 och II: 368, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.»

18) vid *punkten 79* (Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken) av herrar *Bergh, Skoglund* i Doverstorp, *Nilsson* i Göingegården, fröken

7—335 87 *Bihang till riksdagens protokoll 1958. 6 saml. Nr 5*

Karlsson och herr *Löfroth*, vilka ansett att utskottet beträffande jämväl detta anslag bort avstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Även i fråga om detta anslag anser utskottet, att kostnaderna för ersättning åt riksbanken är att betrakta som en förvaltningskostnad, som bör betalas av läntagarna. På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 279 och II: 368, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.»

19) vid *punkten 84* (Bidrag till sjukkassor m. m.)

a) av herrar *Ohlon*, *Axel Johannes Andersson*, *Jacobsson*, *Ståhl*, fröken *Elmén*, herr *Löfroth* och fröken *Liljedahl*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka lägre medelsanvisning och att därför,

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 74, som börjar med »Vad härefter» och slutar med »bör godtagas», bort ha följande lydelse:

»Riksförsäkringsanstalten har, såsom erinrats i motionerna I: 280 och II: 396, beräknat det nödvändiga statsbidraget under denna punkt till 248 milj. kronor. I detta belopp har anstalten beräknat utrymme för vissa förutsedda utgiftstegringar men föreslår likväl, att anslaget av försiktighetsskäl uppräknas till 255 milj. kronor. Emellertid synes utgiftsutvecklingen på detta anslag icke ge stöd för nödvändigheten härav, varför anslaget torde kunna begränsas till 250 milj. kronor eller 5 milj. kronor lägre än vad Kungl. Maj:t förordat.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 279 och II: 368 ävensom med bifall till motionerna I: 280 och II: 396, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till sjukkassor m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 000 kronor.»

b) av herrar *Ragnar Bergh*, *Skoglund* i Doverstorp, *Nilsson* i Göingegården och fröken *Karlsson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka den i motionerna I: 279 och II: 368 föreslagna anslagsminskningen och att utskottet därför bort hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 280 och II: 396 ävensom med bifall till motionerna I: 279 och II: 368, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till sjukkassor m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 207 000 000 kronor.

20) vid punkten 107 (Social upplysningsfilm) av herrar Ohlon, Ivar Johansson, Pålsson, Ragnar Bergh, Skoglund i Doverstorp, Ståhl, Rubbestad, Nilsson i Göingegården och fröken Karlsson, vilka ansett att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Som motionärerna anfört finns andra möjligheter att sprida upplysning och kunskaper om förhållandena på det sociala området. På grund härav och av besparingsskäl tillstyrker utskottet förevarande motionsyrkanden. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 279 och II: 368 samt II: 72, förstnämnda bägge motioner såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.»